Ч. 195 (14.738). Львів, неділя 5. вересня 1937 Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.080.
" Банку Чеських Леґіон. Праґа „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Четвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Програма побуту Мусолінія у Німеччині.

БЕРЛІН, ПАТ. Німецьке інформаційне бюро оголосило такий комунікат про приїзд Мусолінія до Німеччини:

У другій половині вересня шеф італійського уряду Беніто Мусоліні зложить візиту канц. Гітлерові у Німеччині на його прохання. Це подія незвичайного і небувалого значіння, що творець фашистівської Італії і творець націонал-соціялістичної Німеччини стрінуться особисто. Ця стріча причиниться до того, щоб на ново потвердити тісне ідейне спорідження і звязок тих могутніх революційних рухів, які в обох краях довели до переоцінки цілого національного і державного життя. Цілий німецький нарід, обєднаний у націонал-соціялізмі зі своїм вождом глибоко радіє, що незадовго зможе повитати на німецькій землі вожда фашистівської Італії.

Міродатні берлінські кола здогадуються, що Мусоліні приїде 25. ц. м. до Берхтесґаден з мін. закордонних справ Чіяно, мін. культури Альфієрі та трьома вищими старшинами: армії, маринарки і летунства. В Мінхені Мусоліні зложить вінці на гробах 16-ох поляглих націонал-соціялістів дня 9. листопада 1923 р. В Берліні Мусоліні буде присутній на великій маніфестації всіх партійних організацій, зорганізованої в його честь на олімпійськім стадіоні. На стадіон приїде Мусоліні з канц. Гітлером у відкритому авті. Крім того Мусоліні зі своїм почотом буде присутній при кінці великих маневрів у Мекленбурґії і на Балтійськім морі. Ці маневри своїми розмірами перевищать усі маневри у Німеччині від часу війни. Маневрами проводитиме міністр війни марш. Бльомберг. В маневрах візьмуть участь два корпуси армії, панцирна дивізія, воєнна маринарка та летунські ескадри. Підчас маневрів літаки виконають напади на більші міста. Маневрам буде приглядатися публика, щоби призвичаїти її до подібних воєнних видовищ. На маневри німецький уряд запросив велику делеґацію вищих старшин В. Британії.

ЗДЕМЕНТОВАНА ПОГОЛОСКА ПРО ЗАМАХ НА МУСОЛІНІЯ.

По Римі розійшлась була вчора поголоска про замах на Мусолінія, але урядовий комунікат її здементував. На ділі було воно ось як: 4 військові літаки перелітали понад вілею Мусолінія, з одного з них через необережність впала цементова куля, що її уживають летуни підчас вправ замісць бомб. Куля впала на дах забудовань вілі, але нікого не ранила.

Великі здобутки національних військ.

САЛЯМАНКА, 4. 9. ПАТ. Останній комунікат головної кватири національних військ повідомляє: На астурійськім фронті від самого ранку інтенсивна виміна стрілів. На фронті Леон на відтинку Ріяно національні війська посуваються наперед і здобули Пассо ді Сан Ґльоріо та опанували Портілльо де ля Рейна. **На фронті Сантандер національні війська здобули велитенські склади воєнного матеріялу коло місцевости Потес, що її заняли вчора. Комунікат закидає, що червоні війська перед втечею з цього міста розстріляли полонених та допустилися варварських актів. Населення згаданої місцевости витало ентузіястично відділи національних військ, які пішли далі наперед.** Передні стежі заняли нині місцевість Беґес, не стрічаючи більшого спротиву противника. **Національні війська здобули великий воєнний матеріял, м. ін. 8 гармат.** На араґонськім фронті на відтинку Ебро національні війська відбили наступ червоних і посунулися наперед. Усі наступи червоних військ на відтинку Бельчіте національні війська відбили. Червоні мають великі втрати. Підчас повітряної боротьби національні літаки скинули три червоні літаки.

Японська маринарка збомбардувала китайську пристань.

Як подають із Токіо, фльотиля японських торпедовців вплинула до китайської пристані Амой та збомбардувала тамошні укріплення. Стрільна зробили в місті чимало шкоди.

ЩОРАЗ ТО НОВІ ЯПОНСЬКІ ВІЙСЬКА ПРИЧАЛЮЮТЬ ДО КИТАЮ.

У Шанмамані, коло гирла ріки Ванпо, причалили нові японські частини. Покищо невідомо, які вони великі та до чого призначені.

ГАРАКІРІ ЦІЛОГО ЯПОНСЬКОГО ВІДДІЛУ.

У Шанґаю цілий вчорашній день ішли бої за дільниці Льотіен і Кіятін; цю останню японці втратили. Цілий японський відділ, що боронив Кіятіну, зробив собі гаракірі.

БОЛЬШЕВИКИ ВИСЛАЛИ 70 ЛІТАКІВ ДО КИТАЮ.

70 большевицьких літаків осіло у провінції Шен-Сі, щоби допомогти китайській армії. В Токіо, переконані, що большевицький уряд буде інтервеніювати активно в японсько-китайському конфлікті. Населення японських міст побоюється налетів совітських літаків. В Токіо здогадуються, що большевики розпічнуть війну без виповідження. Японці затривожені великими маневрами совітської морської і повітряної фльоти у Владивостоці.

Вступаймо масово в члени Товариства „Рідна Школа", що має за собою 55 літ істнування. Закладайте кружки і Філії „Відродження"!

Важливі питання і щоденні турботи.

(З ПРИВОДУ ПОЧАТКУ НОВОГО ШКІЛЬНОГО РОКУ.)

Львів, 4. вересня 1937.

Вчора почався новий шкільний рік. Маси дітвори і родичів попали в крутіж нових журливих справ, зацікавлень, умовин. Деякі з цих турбот були давніше, деякі є нові. Одні — це звичайна, злободенна метушня, як ось вибір школи чи приміщення для дитини, інші сумуються у суспільні явища, що мають свої вже втерті окреслення, як ось „безробіття абсольвентів шкіл", або „міліон дітей поза школою". Все те широке віяльце суспільних питань і дрібних справ неначе мобілізує одно слово: школа.

Нас цікавлять, очевидно, в першу чергу ті шкільні справи, які мають загальніший характер. Новий шкільний рік 1937/38 видвигнув їх цілу низку. Не всі вони нові. Українське громадянство стоїть далі перед цілою низкою старих, неполаднаних питань, які болючим скреґітливим акордом скінчили мин. шк. рік. Пригадаємо, що справа підручників до навчання української мови і деяких інших предметів не поладнана. Справа програм в українських середніх школах має свою окрему історію, в якій є багато елементів для здорового глузду просто незрозумілих. Не поладнана справа т. зв. „малих матур", що так потрясли українським громадянством, не поладнана справа неоправданого відібрання прав державних шкіл українській приватній ґімназії Рідної Школи в Тернополі, не поправлено непризнання тих прав Міністерством Освіти кільком іншим приватним українським ґімназіям — усупереч позитивній пропозиції львівської Кураторії. Чи потребуємо до цієї низки „свіжих", хоч не нових, справ додавати старі, з яких деякі істну-

ють, від коли істнує відновлена Польща? Адже ще „пишаються" написи на українських державних школах, що це школи „з руською мовою навчання", адже йдуть далі містерії з „лемківським букварем", гідні кольоніяльної політики, є далі кількасот народніх шкіл, у яких мову навчання змінено, хоча істнує виразне оречення Найвищого Адміністраційного Трибуналу, яке каже, що ця зміна не мала ніяких правних підстав. Все те речі відомі до болю, до знудження. Вони, здавалось би, назверх зі собою неповязані. Та проте вони творять органічну цілість, льогічну систему польської сучасної політики супроти українців, політики — шкільної.

З новим шкільним роком хочемо українському громадянству звернути увагу на деякі нові загальніші явища зі шкільного відтинка, які, хоч мають свій неначе універсальний, державний характер, то проте зраджують і свій український відхил. Заломані в українській дійсности, вони, так би мовити, розщіплюються: їхній загальнодержавний, обективний характер затрачується, у пристосуванні до нашої дійсности проявляється їхне протиукраїнське вістря.

Перше явище звязане з новим типом середніх шкіл, які повстали 1. вересня ц. р. і мають назву ліцеїв. Поділимо їх — у наших розважаннях — на два роди. До першого зарахуємо загально-освітні ліцеї і фахові, до другого педагогічні ліцеї і педагогії. Вписи до цих шкіл виказали в цілій Польщі величезний надмір зголошень до першого роду шкіл, головно до загально-освітніх гімназій і ліцеїв, зате виказали теж непередбачений, просто катастрофальний брак зголошень до другого типу шкіл, головно до педагогічних ліцеїв. Це створює дві загально-державні проблеми, незвичайно трудні до розвязання. Перша — це потреба поширити сітку середніх шкіл. Друга — це майбутня недостача учительських сил. Підносяться голоси, що треба будувати нові шкільні будинки в Гдині, Пінську, Рівнім і навіть Варшаві, що слід би удержавнити цілу низку приватних шкіл та допомогти громадянству при закладанні нових приватних шкіл у цілому ряді місцевостей Польщі. Як-же розщіплюється це питання в українській дійсности? До українських приватних шкіл недоступна, як знаємо вже, ніяка державна допомога, бо навіть така, яка державу майже нічого не коштує, себто право прилюдности, стала для українського приватного шкільництва з новим шк. роком нездійсненою мрією. Стверджуємо, що на терені львівської Кураторії, **на кільканацять українських приватних шкіл, не признано на шкільний рік 1937/38 не лише ані одній привстній школі нового права прилюдности, але навіть відібрано таке право одній!** Ось так розвязують проблему збільшеного напливу молоді з народніх шкіл до середніх на українському відтинку! Українському громадянству, яке власними силами старається ступити вістря цього суспільного лиха, просто перешкоджують. Та на цьому не кінець! З усіх сторін доходять до нас вістки, що між неприйнятими до ріжних, перш усього вартісних, себто фахових ліцеїв находяться головно українці. Сакраментальне „з браку вільних місць", яке тягаром лягло на середньому державному шкільництві цілої Польщі, заплатила на терені середнього шкільництва нашої території — українська молодь. — А тепер другий відтинок цієї самої проблеми, себто зголошення кандидатів до педагогічних ліцеїв і педагогій. Їх у цілій Польщі зголосилось катастрофально мало. Як-жеж це явище виглядає в нашій дійсности? Себто, чи може бодай тут українська молодь уже не мала перешкод? Де там! Що торкається педагогічних ліцеїв, то бракує ще нам точних даних, щоб поробити висновки. Зате маємо точніші дані, які торкаються львівської педагогії. Отож у цій педагогії відчинено з шк. р. 1937/38 чотири відділи, до яких принято 120 кандидатів, у тому лише приблизно 10% українців. Знаємо, що українських зголошень було дуже багато, бо поверх сотні. Як-жеж це сталося? Зовсім просто: прийшов розпорядок, що в першу чергу мають бути прийняті ті, які покінчили військову службу. Здавалось би — мотив раціональний. Бо краще, щоб будучі вчителі мали військо поза собою. Та саме в цьому „невинному" і навіть раціональному мотиві є протиукраїнське вістря, яке позбавляє його всієї його невинности і раціональности: до війська не приймають майже нікого з тих, що покінчили 8 кляс середньої школи старого типу, себто нікого із студентів університету. Всіх майже студентів українців, які стають до війська, переносять автоматично до резерви, або просто не приймають. А тепер пригадаємо, що до педагогії можуть цього року поступити лише ті, які мають гімназійну матуру давнього типу, або є студентами університету. Чи потребують ці два зіставлення ще якогось пояснення?

Пригляньмося другій проблемі, яка має загально-державний характер та особливо гостро виступає саме з новим шкільним роком після катастрофально малих вписів до педагогічних ліцеїв і педагогій. Маємо на думці майбутню недостачу вчительських сил у народніх школах. Цю недостачу можна усунути лише сильнішою розбудовою сітки педагогічних ліцеїв і педагогій. Без довших вияснень стверджуємо, **що з новим шкільним роком не відчинено ані одного відділу з українською мовою навчання в педагогічних школах на терені цілої держави**, хоч на території лише одої львівської Шкільної Кураторії відчинено десять польських педагогічних ліцеїв та одну педагогію. Стверджуємо далі, **що з новим шк. роком не дозволено ані на одну українську приватну школу цього типу (педагогічного).** Те, що не дозволено теж і на відчинення польських приватних педагогічних ліцеїв, нас ніяк не потішає. Недостаточні вписи до державних ліцеїв виказують, що польське громадянство їх не потребує*) і що відчинення польських державних ліцеїв є просто відтяженням для тих кол польського громадянства, які колись удержували приватні вчительські семинарії. Зате українське громадянство мало перед реформою шкільництва з 1932 р. 7 приватних семинарій та 7—8 державних з українською мовою навчання або утраквістичних і добивалося того самого тепер. Сьогодні все те не лише перекреслено, але й унеможливлено українській молоді доступ до державних педагогічних шкіл, як свідчить приклад державної педагогії у Львові.

Та є ще одна сторінка цього останнього питання, себто **майбутньої** загрози недостачі учителів. Цією другою сторінкою є ліквідація **сучасного** вчительського безробіття. Наслідком побільшення вчительських етатів за два роки на 6.000 сил зменшилося безробіття польських учительських кандидатів до одної третини. Були навіть — на днях — випадки, що деякі Кураторії, як ось поліська, волинська і виленська, забирали просто кандидатів з інших, нпр. з краківської і познанської. Однак на відтинку сучасного українського безробіття панують інші закони. Прийнято на службу

в останніх двох роках лише приблизно одну десяту безробітних українських учительських кандидатів. Отже треба ще ждати 10 років, щоб, коли темпо ліквідації буде те саме далі, прийшло до ліквідації дотеперішнього вчительського безробіття. Нові абсольвенти будуть — тимчасом — знову безробітні. З другого боку про те, щоб якась Кураторія „позичила" собі кандидатів-українців з львівської — ми не зачували. Навпаки! Є розпорядок, який забороняє кандидатам, що покінчили школи в одній Кураторії, старатися за посади в другій. Цей розпорядок не торкається, як бачимо, польських кандидатів. Зате він торкається українських. Очевидно в силу закону, що кожне явище в Польщі мусить бути в українській дійсности розщіплене...

Врешті, для браку місця, порушимо ще лише справу навчання української мови в державних ліцеях з польською мовою навчання. Досі те навчання обовязувало в старій, 8-річній гімназії і в новій, чотирорічній. Здавалось би, що в загально-освітніх ліцеях, які чейже не є нічим іншим, як давніми 7-ми й 8-ми клясами, себто продовженням теперішньої чотиролітньої гімназії, потреба цього навчання не викликуватиме ніяких сумнівів. Просто, здавалось би, льогіка вимагає, щоб українську мову введено в державних загально-освітніх польських ліцеях, що заступають давні кляси, в яких ця мова була. Та це лише здавалось би... На шкільному відтинку для українського народу льогіка не обовязує. І тому про навчання української мови в держ. польських ліцеях — глухо. Нема ніякого розпорядку, державні школи польські у своїх плянах навчання української мови не знають. Закон розщіплення збережено й тут.

Жмінка вище наведених фактів заслуговує на ширшу аналізу, яку зробимо в свому часі. Сьогодні обмежимось до може й зайвого підкреслення, що шкільний відтинок висувається чимраз більше на чоло всіх українських загально-національних справ. Не підлягає найменшому сумнівові, що він вимагає якнайбільшої мобілізації та узгіднення української національної енергії. Бо лише так можна буде спаралізувати загрозу, яка повисла над нашою молодю і далі над цілим нашим життям. Початок нового шкільного року пригадує це нам новими фактами, які разом з ним заістнували. Шкільні дзвінки, які знову взивають нашу молодь на науку, повинні нам знову пригадувати, що зі школою звязані не лише дрібні справи щоденних учнівських турбот і щоденної метушні. Там, під поверхнею безжурного, метушливого життя виставлені на небезпеку найважніші проблеми нашого національного істнування.

*) Не відчинено напр. педагогічних ліцеїв з приводу малого числа зголошень у Каліші, Плоцьку, Кротошині, Пултуску, Бидгощі, Любліні і т. п.

Найстрашніша форма панщини в СССР.

ВИСОТУВАННЯ ОСТАННІХ СИЛ З НЕЩАСНОГО НАСЕЛЕННЯ.

В СССР не платять податків. Це один з головних аргументів — читаємо у виленському „Слові" з 1. ц. м. у статті п. н. „Совітська економіка торощить сіру людину" — що ними послуговується большевицьке радіо та агенти Комінтерну в баламученні українських селян та робітників. І деякі наївні вірять, що за Збручем дійсно „рай", бо там не треба платити податків: ні ґрунтового, ні дорогового, ні від нерухомостей і т. д. Забувають ті легкодухи, що совітський уряд стягає зі своїх громадян такі страшні **посередні податки**, що життя цих нещасних громадян, зокрема на селі, стало правдивим пеклом. Совітський уряд стягає посередні податки від усіх продуктів, необхідних до життя совітському громадянинові. Як відомо, ціла торговля в СССР змонополізована. Отже держава є єдиним посередником між продуцентом і консументом і заробляє на цьому неймовірні лихварські відсотки. Ось нпр. за кільограм пшениці уряд платить селянинові 6 (шість) копійок, а булка, випечена з цього кільограма коштує три рублі. За кільограм масла колхов дістає 2.50 рубля, уряд продає у своїх крамницях по 20 рублів. За гречку уряд платить 7 копійок, продає по 5 рублів за кільограм. В останньому часі гречані крупи подешевіли на 4.30 руб. Не краща теж справа з промисловими виробами, бо большевицькі підприємства продукують дуже дорого зовсім лихий товар, але продають його ще дорожче. Нпр. виріб лихого мужеського убрання коштує 50 рублів, а совітський громадянин мусить заплатити за нього 200 рублів. Таксамо на кожній іншій річи **совітський уряд спекулює так по лихварськи, що пересічний відсоток посереднього податку від консумційних продуктів доходить до 2.500 відсотків. Державний буджет СССР спирається зовсім на цьому посередньому податку.** І так французький часопис „Журналь де Економік" пише, що **в 1936. р. посередній податок дав большевицькому урядові 63 міліярди прибутків на загальну суму 76 міліярдів буджету, в 1937. р. большевицький уряд сподіється витиснути 78 і пів міліярдів рублів на загальну суму 98 міліярдів рублів.**

Картки на хліб та інші продукти скасував большевицький уряд лише тому, щоби збільшити доходи з цього джерела, що і так зростали з

року на рік. У 1934. р. податок від консумції дав 38 міліярдів рублів прибутку, в 1935. р. уже 52 міліярди, в 1936. р. 63 міліярди, 1937. р. вже 78 і пів міліярда.

Тому слушно економісти вважають цю систему найстрашнішою формою панщини, тимбільше, що заробітки совітських громадян дійсно страшенно низькі.

Найменші заробітки у хліборобстві. За „трудодень" платять у колхозі 1½ кг. жита. Одначе норми праці такі високі, що голодний і збідований селянин мусить працювати 3—4 дні, щоби заробити один „трудодень". Пересічно денно заробляє селянин ⅓ кг. жита. Якщо хоче купити собі нові совітські штани мусить запрацювати 200 „трудоднів". До того якість матерії дуже погана. Пересічний заробіток робітників вагається між 100 до 40 рублів; купна сила рубля відповідає купній силі 10 сот. У СССР живеться добре лише новій совітській бюрократії, чекістам з ГПУ та війську. Життєва стопа нової совітської бюрократії доволі висока. Тому широкі верстви населення в СССР радіють, що Сталін з Єжовом розстрілюють на право і на ліво ріжних маршалів, ґенералів та всяких головачів, бо сподіються, що швидше прийде кінець зненавидженому совітському режімові.

—o—

Напій майбутности.

(З ПРИВОДУ ІІ. МІЖНАРОДНЬОГО КОНГРЕСУ ДЛЯ ПЕРЕРІБКИ ОВОЧІВ НА БЕЗАЛЬКОГОЛЬНІ НАПОЇ).

I.

ОРҐАНІЗАЦІЯ І ЗАВДАННЯ КОНҐРЕСУ.

При світовім Союзі боротьби з алькоголізмом повстав у 1932 р. окремий відділ для пропаґанди овочів і їх перерібки на безалькогольні напої. Осідком цього Відділу є Бад Гомбурґ у Німеччині, його предсідником є д-р Ґонзер з Берліну. Заходом цієї дуже рухливої орґанізації відбуваються щороку міжнародні конференції для перерібки овочів, а що кілька літ міжнародні конґреси. Перший такий конґрес відбувся в 1933 році в Парижі.

Цьогорічний II. з черги конґрес відбувся в першій половині серпня при небувалій досі участи делеґатів. Були представлені 34 держави з 250 офіційними делеґатами, а число учасників конґресу перевищало 2.000. На конґрес запрошено також Т-во „Відродження", та як мені відомо воно не взяло участи. Наради конґресу відбулися в парляменті, (опера Кроля) під протекторатом мін. рільництва Дарре.

Орґанізатори конґресу поставили собі за завдання подати наукові досліди, які досі переведено в Німеччині, показати всі технічні винаходи з ділянки перерібки овочів, подати способи якнайбільшого їх поширення, переконати компетентні чинники в усіх европейських державах про великі господарські користи та можливости піднести стан здоровля в широких народніх масах, як також зблизити продуцентів з абстинентами цілої Европи.

Наукові реферати виголосили знані фахівці, головно прелеґенти з Німеччини, Швайцарії та Франції, як д-р Ґонзер, д-р Геупке з Франкфурту, дир. Бавманн з Оберерленбах, д-р Гато із Страсбургу і д-р Гартманн із Швайцарії. Важніші проблеми порушені на конґресі такі: **яких способів уживати при стерилізації напоїв:** парою електрикою, чи низькою температурою, чи до кляруваня безалькогольних напоїв давати хемічні сполуки, як нпр. желятину? Чи приняти одну систему виробу як у Швайцарії, чи ріжні способи, як у Німеччині. Переважала думка більшости, — що найліпша стерилізація парою, і щоб при кляруванні не вживати ніяких штучних засобів та в виробі приняти одну систему як у Швайцарії. — Велику вагу присвячено на конґресі **пропаґанді овочів і їх перерібок між шкільною молодю.** Перед у цій ділянці веде Швайцарія, де вчителі абстиненти мають найсильнішу в Европі протиалькогольну орґанізацію — яких 2.000 членів і випрацювали вже спеціяльні методи праці в цій ділянці між шкільною молодю. Великі заслуги поклали вчителі М. Жаве і д-р Етлі, з якими мають контакт українські вчителі абстиненти.

Не меншу увагу звернено на **техніку перерібки.** Учасники конґресу крім теоретичних рефератів на цю тему, мали змогу оглянути величаву виставу, де були зібрані всі найновіші модерні апарати та прилади, оглянути в околицях Берліна в Еден та Далем огороди, сади та заведення, щоб переконатися наглядно, як наладнана в Німеччині продукція цього напитку майбутности. Найближчий конґрес має відбутися за три роки у Швайцарії і на ньому думаю, будуть вже численно заступлені також українці.

II.

ГОСПОДАРСЬКІ МОЖЛИВОСТИ.

У деяких державах перерібка овочів і продукція безалькогольних овочевих напоїв відограє вже поважну ролю в господарстві. На велику скалю розвинений не тільки домашній промисл, але і фабричний. Перше місце в продукції займає Швайцарія. Там у 1935. р. річна продукція дала 20 міліонів літрів; на одну особу припадало річно 5 л.; у Німеччині 43 міл. літрів, на особу 0.6 літра, в Австрії 7 міл. літрів, на особу 0.5 літра, в інших державах в Данії,

Тільки освітою, культурою і вихованням здобудемо кращу долю. Не жалуймо датків на скріплення освітних змагань.

Д-Р ОЛЕКСАНДЕР НАДРАГА.

ДВА КАНАРКИ.

Кілька годин по мому приїзді з літнища повідомив мене телефон, що старенький Спіридіон Баньковський помер, установивши універсальним спадкоємцем мого клієнта „Народну Лічницю". При цьому полишив кілька більших леґатів для наших культурно-освітніх установ, бо був нежонатий.

Спіридон Баньковський.., так, це той самий емеритований надрадник тут. маґістрату, який був у роках 1915—1917. російським заручником міста Львова (за що воно зложило на його гробі вінець), якого всі знали з „Бесіди", де він у ранішніх годинах читав дуже пильно денники та дискутував гаряче з іншими старшими панами на тему політичних актуальних подій, зрештою дуже скромна та ощадна людина.

Все це добре, але звідки запис на „Народню Лічницю", та на наші установи від вищого урядовця львівського маґістрату?

Читаю заповіт, що його мені ласкаво передав правний заступник покійного д-р Михайло Волошин і знаходжу там такий уступ: „Я служив як урядовець маґістрату тій установі чесно і вірно, а не маючи змоги краще прислужитися мому народові, — якого вірним сином я залишився і залишуся до кінця мого життя — бажаю бодай вислідами мого ощадного життя помогти тим нашим культурноосвітнім та гуманітарним інституціям, які без субвенцій ведуть важку і корисну суспільну роботу".

Так стала спадкоємцем „Народня Лічниця", Українська Захоронка, Рідна Школа, Просвіта, Сокіл Батько, Інваліди, Ремісича Бурса і „Діло".

Хочу шанувати маєстат смерти, тимбільше, що в домі жалоби находяться найближчі свояки покійного, між ними двох священників і тому назначуємо з нотарем речинець списання спадкового інвентаря на дві години, по похоронах. Входимо. — Два нотаріяльні аплікаанти, судовий знавець і я до мешкання, де саме похоронна прислуга кінчить розибрати катафальк, відставляє на бік свічники, здіймає чорну кирею.

Витаємося тихо з ріднею і починаємо списувати та оцінювати поодинокі предмети. Старі речі, як старий був їх власник. Тут цілком так само, як у старому священничому домі, як воно певно мусіло бути у батьків покійного, в його рідній Полонній, сяніцького повіту. Старий плюшевий гарнітур в сальонику, старе горіхове дзеркало, старі ліжка, старі „ляндшафти", килими, диваники, столики, старі альбоми з репродукціями творів мистецтва, видівками і пожовклими фотографіями, гіпсові фіґурки, старі книжки, а на вікнах вазоники з фікусами, пеляргоніями та іншими звичайними хатними квітами.

Десь те все лишилося по батьках, свояках, щось докупилося, з чогось хтось зробив дарунок...

Огорнули мене спомини моїх хлопячих літ і я пригадав собі, як у мого діда, тіток і вуйка сидів я на такому самому фотелі, як той, де тепер сиджу, оглядав фотографії з такими самими старими єгомосцями з кольоратками, панами з „фатермердерами", панями в кренолінах, австрійськими старшинами у ваффенроках з могутніми вусами, образки в оправлених річниках ріжних німецьких фамілійних і гумористичних журналів. Пригадую собі, як мене дуже цікавили ілюстрації з французько-німецької і грецько-турецької війни, з окупації Босні, як мене розвеселяли до сліз ріжні німецькі „віци" про Міллерів і Маєрів та буршів і „пумпованих" ними їх вуйків та тіток.

Оглядаємо поодинокі річи, отвираємо шафи, відмикаємо шуфлядки, сховки, пересуваємо столи, фотелі, крісла. Судовий знавець диктує нотаріяльному аплікантові опис поодиноких річей і подає їхню вартість:

„Одна стара комода з трьома шуфлядами — зол. 3, один столик з приладдям до курення — зол. 2.50, металева плякета Шевченка — сот. 50, два альбоми з видівками — без вартости, також само два альбоми з родинними фотографіями"..

Якось стає мені прикро. Ті більші речі і ті дрібнички, які виповняли зміст довгих літ покійного, з якими вязалися може найкращі спомини його життя, пориви його „юних днів, днів весни", його найбільші радощі, щирі сльози того самітника, а яких, — як я дізнався від його старенької господині — не дозволяв покійний рушити з місця, тепер так безсердечно трактують як маловартну або зовсім безвартну старовину, порпають у них, оглядають їх з усіх сторін

Швеції, Естонії, Франції, Чехословаччині, Югославії від 2—5 міл. літрів річно.

Виробляють безалькогольні напої з ріжного роду овочів, залежно від підсоння. У середущій і північній Европі, з яблук, ягід, порічок, малин, афин, винограду, в полуденній із винограду, помаранч, цитрин.

Поодинокі держави вбогі на виноград і на продукцію вин, мають великі можливости заступити їх своїми своєрідними напоями з овочів, дотого здоровими. Можуть і в цій ділянці бути самовистарчальні.

III.
ПОПРАВА РАСИ.

Безалькогольні овочеві напої звернули увагу не тільки господарських кол, які в їх продукції добачують нові можливости, але також серед лікарів-евгеників, педагогів, навіть державних чинників, яким здоровля народу лежить на серці. В Німеччині, де проблема чистоти і здоровля раси покладена в основу гітлеризму, це питання особливо актуальне. В останніх роках у Німеччині цілий ряд визначних хемічних інститутів працює над тим, як випродукувати безалькогольне пиво і усунути в цей спосіб корінь дегенерації цілих поколінь.

Коли в Німеччині та в інших державах вдасться заступити алькогольні напої — безалькогольними, то проблема алькоголізму як суспільного лиха буде в частині розвязана.

В чому їх вартість?

Безалькогольні овочеві вина не тільки освіжують організм, але мають і велике лікувальне значення. Їх не можна ніяк рівняти ні з алькогольними напитками, ні навіть із загально вживаними: кавою і чаєм. Алькогольні напитки скріпляють нас не тільки у першій хвилині, тому, що затроюють наші чутєві осередки і ми на якийсь час не відчуваємо втоми. Кава і чай усувають з крови зужиту через переміну матерію, але часто вживані спричинюють ріжні затяжні недуги. Овочеві безалькогольні напої скріпляють і відсвіжують наш організм, бо влекшують травлення, приспішують скорішу переміну матерії, а зужиту усувають. Деякі з них мають не тільки велику віджичву, але і лікувальну вартість: яблочник зменшує гарячку, лікує нежит шлунка і кишок, ревматизм та звапнення жил; порічняк, знаменитий на хороби печінки і нирок, афиняк лік на шлункові недомагання, на недокровність, на червінку, вино з винограду лікує ревматизм, гіхт та нервове виснаження.

IV.
ЧИ МОЖЛИВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ БЕЗАЛЬКОГОЛЬНИЙ ПРОМИСЛ?

У Польщі початки для такого промислу вже зроблені. Перерібку овочів веде державна огороднича школа в Познані і кілька приватних підприємств, як мені відомо, з добрим успіхом.

В нас, на українських землях під Польщею, на яких йде пропаганда за абстиненцією, організація того роду підприємства незвичайно актуальна. Часто чуємо від інтелігенції і селян: радо заступили би ми алькогольні напитки іншими, та їх немає. Умовини для розвитку, особливо в нас, в Галичині, також на Волині догідні. Є в нас осередки плекання овочів на великі розміри: є ними Косів, Кути, Заліщики та яр Дністра. Є сирівець у великій кількости і незвичайно дешевий.

Треба тільки найти охочих підприємців, які вложили би капітал.

Моглаб цією справою занятися кооператива „Продукція", яка вже веде перерібку овочів на повила і мармоляди, міг би занятися „Центросоюз", щоб виперти із своїх коопepатив пиво, а з „Народної Торговлі" алькоголь.

Крім продукції на ринок збуту, конечне поширити домашній виріб безалькогольних овочевих вин. Це вдячне діло для „Сільського Господаря", який може це переводити у своїх господарських школах у Милованні, Шибалині і державному господарському ліцею, де можнаб увести досвідні стації та вчити теоретично і практично, як переробльовати овочі на безалькогольні напої. Інструктори чи професори садівництва моглиб практично підготовитись до цього діла з огородничій державній школі в Познані, або в єдиній на цілу Европу школі в Оберерлєнбах над Реном, яку веде дир. Бавман.

Поле до праці вдячне і корисне.

Ю. Каменецький.

ЗАГАДКОВИЙ ПІДВОДНИЙ ЧОВЕН НА ЧОРНОМУ МОРІ.

Як подають з Царгороду, недалеко чорноморської пристані Інебомо появився підводний човен невідомої приналежности, який скоро відплив на повне море і сховався під водою.

КИЇВСЬКІ ШКОЛИ.

Як подає „Правда" з нагоди початку шкільного року, в Києві є 165 народних шкіл, з того 91 українських, 58 московських і 9 жидівських. В Одесі, дальше в Харкові та у Дніпропетровську відсоток московських шкіл більший.

рають заслону може найсвятіших почувань покійного.

Знавець диктує дальше: три клітки і два канарки — золотих пятнацять. Аж тепер доглянув я їх серед маси річей, що їх поскидано до малого сальонику з кімнати, де стояв катафальк. Два пташки, оба в таких самих, гарних мосяжних клітках з цілковитою обстановою для таких екзотичних льокаторів. Є навіть камінчики до гострення дзьобиків. Пташки чогось набундючені, сумні, мовчазні, майже не рухаються з бантів. Господиня пояснює, що нарадник піклувався ними як своїми дітьми: годував і напував їх та цілими годинами розмовляв з ними. Вони, здається, так за ним банують.

Може і справді відчувають смерть свого добродія ті бідні, полишені пташенята. Якщо пес часом гине з голоду на гробі свого пана, то чому не мають розуміти ті шляхотні сотворіння, що відійшов від них хтось, для кого вони були усім, якому своїм співом розсівали ту страшну самоту старого кавалєра, якому заступали щебетання малих діточок, якими він ніколи не тішився, яких ніколи не пестив і про яких будуччину ніколи не леліяв золотих снів, ані не пересиджував безсонних ночей біля їх ліжечок, коли вони були хорі. І чи той самітник таксамо не тішився тоді, коли ніс до свого мешкання поживу і ласощі для своїх канарків, як тішуся я, коли купую для моїх дітей овочі чи солодощі?

А може власне лише ті канарки продовжили життя нарадника у ті страшні осінні вечорі, коли холодний дощ бє немилосердно об шиби вікон, коли в проникливій, непроглядній осінній мряці ховаються кігті костухи-смерти готові кожної хвилини здавити смільчака-старика, що відважився би вийти на вулицю. Чи ті малі пташки не заступали йому в розспівані соловейками і заквітчані запашними бузками маєві вечорі в саду його рідного приходства чи в лугах і лісках Пратеру, Кобенцлю і Каленбергу — його університетського міста?

Щось важкого впало по тій позиції спадкового інвентаря на серця нас усіх, що виконували суху судову формальність. Якось тяжко йшла нам робота, хоч небавком треба було отворити бюрко, де знаходилася найцінніша частина спадщини — вкладкові книжечки і готівка.

Пів до 10-ої в ночі покінчили ми вреші нашу прикру працю. Треба було замкнути всі кімнати і забрати зі собою ключі.

Але що зробити з канарками? Господиня, якій я лишив кухонку, згодилася перетримати канарки ще день-два, бо не було там місця і кухонка була темна.

Здається, доля тих пташок-сиріток лягла на серця цілої урядової комісії.

— — — — — — — — —

Другого дня вранці розповів я моїм домашнім про мою вчорашню функцію і про бідні канарки. Вернувшися зі суду помітив я, що моя доня, Оленка, занадто до мене усміхається та примилюється, знак, що буде чогось просити. Так воно й є... Жінка підготовляє „терен" до успіху свого прохання

І справді товаришка „м-ра Рома", до якої мала дипльоматка звернулася за „посередництвом" (мама тоді не була дома) просить іменем Оленки, щоб я взяв канарки до нас, а Оленка бере на себе обовязок піклуватися ними.

Я прирік вволити проханню моєї пестійки і представив його на конференції у нотаря, який з найбільшою радістю згодився на те, бо і сам — як признався мені — цілу ніч журився долею канарків. Зараз пополудні принесла Оленка зі служницею канарки до нас і занялася ними так ревно, як це може зробити лише дівчинка.

Канаркам ведеться якнайкраще, але вони ще не співають, лише кілька разів на день цвірінькають.

Як тільки наш шпиталь передадуть до публичного вжитку, оба канарки підуть до одної із саль для недужих і там своїм співом розвеселятимуть нещасливих самітників, таких, яким був їх власник.

Може тоді часом хтось спитається, звідки вони там узялись. І тоді можна буде пригадати життя того старого самотника, який помер у сумних і тяжких часах, коли так багато наших людей без характеру забуває за свій рід і родину. Той тихий, скромний магістратський радник не забув тої лемківської церковці під крилами якої уродився і яка його виховала, він віддав свому поневоленому народові все, що мав і тому найдальші покоління читатимуть його прізвище на стінах Українського Шпиталю ім. Митрополита Андрея Шептицького.

„Потрібний зорганізований відпір в усіх ділянках...“

ГОЛОС РЯДОВОЇ ГРОМАДЯНКИ З КРАЮ В АНКЕТІ „ДІЛА“.

Передаємо з черги (див. „Діло“ чч. 150, 152, 155, 161, 164, 167, 170, 173, 176, 179, і 184) голос статтю громадянської діячки з Городка і при цій нагоді пригадуємо питання, які Редакція сформулувала у своїй анкеті так:

„1) Який Ваш погляд на саму засаду щодо зміни національно-політичної тактики, яка прийшла два роки тому?

2) Який Ваш погляд на дотеперішні наслідки тієї зміни та всю ситуацію, яка істнує у польсько-українських відносинах?

3) Який Ваш погляд на наслідки т. зв. нормалізації у внутрішніх українських справах?

4) Який Ваш погляд на хід української політики за минулі два роки?

5) Як, на Ваш погляд, розвинуться політичні події і які завдання стоять перед українським національно-політичним табором?“

Редакція.

Зміна національно-політичної тактики, яка прийшла два роки тому та яка висловилась т. зв. нормалізацією, прийшла запізно, бо в 15 літ по партійнім хаосі та пошукуванні ріжних спасенних рецепт. Історія вчить нас, що кожна війна кінчається перемогою одної з воюючих сторін, а після війни приходять переговори між обома противниками, при чому обовязує стара максима „горе переможеним“; переможець диктує умовини, які переможений мусить приняти. У нас сталось інакше, ми в 1920. р. війну програли, а наші політики та за ними і ціле наше громадянство не хотіло чомусь признати програної. Верх узяв сентимент, а наш тодішній провід, замісць навязати переговори і заключити пакт з поляками, який у 1920. р. міг ще може принести нам якісь користи, чекали змилування і спасення у закордонних держав. І треба було аж 15 літ часу, щоби зрозуміти: раз, що з сусідами треба найти якийсь „модус вівенді“, а друге, що тільки на своїх власних силах треба спиратись.

Так отже „нормалізація“ прийшла запізно і саме тому вона не могла і не може мати дні дати ніяких поважних реальних користей для нас. Зате „нормалізація“ є корисна для поляків, раз тому, що через неї поляки дістали спокій в краю і за границею, і по друге, що польська преса й ціле польське громадянство, ведучи проти нас нагінку, рахує на наші замкнені „знормалізовані“ уста.

Треба застановитися, чи т. зв. нормалізація взагалі істнує між нами і поляками. Для нас це питання дуже важне, та для поляків це питання навіть не другорядне. Словами а навіть на папері взаємно можемо собі компліменти складати, про рівність і вільність фантазувати, можемо може навіть вчитися гладких дипльоматичних форм, яких нам дуже бракує — але чейже в дійсности, у практиці, [redacted]. Якщо можна говорити про нормалізацію то хіба між румунами і поляками, але ми можемо хіба тільки приймати те, що нас клепають по рамени.

А і для внутрішніх українських відносин позитивні вислідн „нормалізації“ — ніякі. Серед загалу інтелігенції вже від самого початку була недовірчивість получена з вичікуванням, серед міського міщанства і пролетаріяту комплетна байдужність, а село пішло своїм шляхом і булоб тим самим шляхом пішло без огляду на політику нашого проводу.

Що торкається політики в останніх двох роках, то слід ствердити, що спочивала вона в руках УПР і то здебільша як і в минувших часах в руках наших адвокатів. Своєрідна система польської держави, уподібнювана до системи деяких інших держав сучасної Европи, хоче ввести військову дисципліну до суспільно-політичного життя, ще більше обмежує свободу політичної діяльности. І наші посли дійсно обмежуються до виголошування промов, до нечисленних інтерпеляцій та до посольських звітів у краю. Наші посли ще й розмовляють з міністрами, але українські виборці про зміст тих розмов нічого не знають. Позатим — політики у нас мало, і на верхах і на низах. Колиж наша „нормалізаційна“ політика супроти поляків не мала виглядів на більші зміни в найближчій будуччині, то наша внутрішня політика і тактика тим більше вимагає поважної призадуми.

Як уже я зазначила, годі нам сподіватись якихсь більших здобутків і прав для себе, хоч би тому, що уряд дістав знаменитий аргумент, що проти цього є нині ціла польська опінія. Польське громадянство йде

подібно і польське громадянство через пресу підносить гвалт, що мусить „боронитися“. Факт, що десь часом якийсь українець здобуде клаптик землі чи новий скромний варстат праці, виростає в очах польської преси до страшних розмірів „panoszenia się hajdamactwa“, до криків, алярмів, „оборони стану посідання“, а ця польська „оборона“ полягає на протиукраїнській експанзії. Будова костелів, домів людових, кольонізація земель, [redacted], затруднювання навіть при будові наших доріг імпортованих робітників, все це не „оборона“, а зорганізований протиукраїнський наступ. У таких обставинах не можна дурити ні себе ні других „нормалізацією“, і якщо вона взагалі є, то тільки для поляків. На „загрожену польськість“ і „польську оборону“ треба і нам відповісти дійсною „обороною“, на консолідацію польських сил треба відповісти і нам консолідацією і діловою працею. Та на жаль, наша інтелігенція по провінціональних містах, а може і в самім Львові, витрачує багато часу й енергії на пусту взаємну боротьбу, якої джерелом є інколи непорозуміння і персональні наклепи, кидані на прилюдних місцях чи зборах у палких промовах. Побіч сплетень приватні інтереси ділять і розбивають нашу інтелігенцію по містах у краю на гуртки і кліки, які взаємно під собою риють і де можуть підривають. Доходить до того, що навіть гасло „свій до свого“ ганебно викривлюється і під кутом інтересів ріжних осіб прилюдно в церкві чи кооперативі поручається тих чи інших „достойників“. Маємо вже такі дивогляди, що в однім місті поборюють себе взаємно два українські адвокати, лікарі та ремісники, а „той третій“ в кулак сміється і користає. На такій дорозі українське громадянство нічого путнього не здобуде.

Консолідації, згоди і праці нам треба, а попри це все і всюди такту і належної пошани національної чести й гідности. Під цим оглядом наша інтелігенція має поважні недостачі. Коли бувати в польських установах, можна зауважити звичайно дві екстреми, як поводяться там наші інтелігенти: або незвичайно бундючно, вперто і нечемно, або принизливо і трусливо. Що оба наведені способи поведінки для нас шкідливі, не треба доказувати. Самопевність як виплив свідомости своєї сили і чемний, культурний жест демобілізують найбільшого ворога і змушують належно респектувати.

Зміст і спосіб праці треба мати для кожного повіту осібно, а повинні тим занятись чолові представники всіх наших товариств на спільних зборах у рямцях статутів поодиноких товариств. У першій черзі треба тямити, що наша сила в селі і тому фронтом треба станути до села. На селі чекає нас ріжна робота, і шкільно-освітня і кооперативна і консолідаційна, але ця праця мусить бути обдумана, згармонізована, реальна; через працю на селі мусимо здобути довіря і провід села, довіря, яке тепер захитане. В містах мусимо при помочі священиків і церкви звернути пильну увагу і протидіяти всякими засобами мішаним подружжям і латинізації. В кожнім повітовім місті повинна працювати народня повітова канцелярія, яка збиралаб всякі матеріяли, потрібні для зорганізованого відпору теперішньому наступові. Цими матеріялами повинна відповідно цікавитися та вміти вихіснувати їх наша УПР. М. ін. вважаю, що соймові промови повинні завсіди, в кожній справі спіратися на багатім фактичнім ілюстраційнім матеріялі і на цифрах. Голословні фрази і заяви в соймі не роблять враження, а інколи ослаблюють навіть нашу політичну повагу.

Вкінці не можна промовчати завдань преси, бо преса нині виховує і виробляє загальну опінію. На чолі польської преси, яка взяла собі за ціль і мету оплюгавлювати все, що українське, це краківський „ІКЦ“. Газетки цієї, котра розходиться тисячами і яку читає кожний польський інтелігент в Галичині, не можна нехтувати. Українська преса повинна зорганізувати систематичну полеміку з брехнями тої поганої газети. Взагалі наш відпір мусить бути зорганізований у подробицях в усіх ділянках життя, на всіх відтинках фронту, який з „нормалізацією“ не перестав істнувати, лише ще дужче загострився.

Ірина Козаневич.

Городок, 20. липня 1937.

З нашої кооперації.

КУРС ДЛЯ КООПЕРАТИВНИХ ІНСТРУКТОРІВ Р. С. У. К.

В дні 15. жовтня розпічнеться під управою Р.С.У.К. зимовий курс для кооперативних інструкторів, який буде тривати до кінця січня 1938 р.

На цей курс будуть приймати:

а) Вже практикуючих кооп. інструкторів („люстраторів“), яким не достає теоретичного кооп. вишколу;

б) Абсольвентів торговельних, господарських шкіл та абітурієнтів курсів, що мають крім того найменше 3-місячну практику в кооперативі 1. ступня і коротку практику в організаційнім відділі Окр. Кооп. осередка.

Предметами навчання на курсі будуть: історія й теорія кооперації, організація і практика укр. кооперації всіх видів, вибрані питання з нар. господарства, вибрані питання з кооп. книговедення, методика кооп. інструкторської праці, методика кооп. інструкторської праці, методика кооп. пропаганди, уряджування кооп. курсів, ведення культ.-освітньої діяльности в кооперації, кооперативне, адміністраційне і податкове право. Крім теоретичних занять будуть практичні вправи з ділянки повищих предметів.

ЗАОЧНИЙ КООПРАТИВНИЙ КУРС Р. С. У. К. У II. ЧВЕРТЬРОЦІ 1937 Р.

В 2-ім чвертьрічі 1937 скінчило науку на заочних кооперативних курсах Р. С. У. К. 30 курсантів. З того з року 1935 було 5; в 1936 р. 25.

Після курсів, які кінчили курсанти, припало на курс книговодів заг. закупу і збуту 10, курс книговодів кредитових кооператив 1, курс книговодів молочарських кооператив 2, курс крамарів і справників 17.

Коли зіставити число курсантів з І. і II. чвертьрічча разом, то курс скінчило в півроці 48 курсанти, а після років було: з 1935 — 9, з 1936 — 34.

З цього числа було: на курсі книговодів з закупу і збуту 17, на курсі книг. мол. кооператив 2, на курсі книговодів кред. кооператив 1, на курсі крамарів і справників 23.

Про що радитиме Середземноморська Конференція?

Як подають з льондонських політичних кол, у проекті конференції середземно-морських держав передбачено, що ці держави: 1) рішуче виступлять проти нападів на торговельні кораблі, 2) заберуть свої підводні човни з означеної на конференції смуги, 3) ужиють передбачених на конференції засобів, якщо у згаданій смузі появиться підводний човен. Покищо невідомо, чи оба еспанські уряди візьмуть участь у конференції.

Проект, щоби забрати зі Середземного Моря підводні човни, вийшов від британійського уряду. Якщо всі середземноморські держави стягнуть свої підводні човни до доків, кожний підводний човен, який появиться на морі, буде піратським човном, тому корабель якоїнебудь середземноморської держави матиме право й обовязок знищити його.

ЧИ ІТАЛІЯ ВІЗЬМЕ УЧАСТЬ У КОНФЕРЕНЦІЇ?

У Льондоні сподіються, що Італія вишле делеґацію на конференцію середземноморських держав. Якщоб вона того домагалася, конференцію скличуть не до Женеви, лише до іншого міста.

Італійська публична опінія рішуче реаґує проти вісток із закордону, немов би женевська конференція для середземноморських справ згідно з проектом Франції малаб відбутись о участи Італії.

Льондонський кореспондент „Трібуни" називає провокацією проект обговорення питання Середземного Моря з участю Франції, Англії, Совітів і скандинавських держав, однак без Італії. Така конференція була би ще більш ворожим актом проти Італії, ніж санкції.

Льондонський кореспондент „Джіорнале д' Італія", обговорюючи французький проект про взаїмну поміч без участи Італії, уважає цей проєкт підозрілим; він має всі прикмети протифашистівського маневру.

Алькоголь вироджує раси й веде до загибелі

Важне для П. Т. Власників друкарень.

На цьогорічних Східних Торгах перший раз беруть участь фірми Тадей Дроздовський і С-ка, сп. з огр. відп. у Варшаві і Ян Ідзіковський і С-ка в Варшаві і будуть виставляти у спільному стійлі машини до складання „LINOTYPE", нової конструкції і краєвої продукції черенок, мосяжних ліній, реґалів і т. п. друкарського приладдя.

Це стійло поручаємо спеціяльній увазі пп. друкарів і видавців, яких у часі великої поправи конюнктури в бранжі графічній і видавничій повинна зацікавити можливість завести необхідні інвестиції на догідних умовинах. 1591

Алькоголізм стелить ліжко сухотам.

Простий спосіб.

— Маммі, купи мені морозиво з кремом! — напрошується малий муринок, Джонні.

— Дістанеш, коли буду мати гроші! — відповідає чорна маммі.

— Маммі, а скільки морозив може зїсти міліонер? — знову питання.

— Скільки захоче!

— Я хочу бути міліонером! — повторяє з притиском Джонні.

І може ним колись буде. Бо і серед чорних є в Америці міліонери. А як стати міліонером?

Таке питання завдавали нераз і не два багатьом американським міліонерам. Недискретно приставали за цим до них журналісти.

Ріжні були відповіди, а часом відповідю був усміх повний значіння.

— Я починав від заняття розносщика часописів, — відповідав пресовий король, Віліям Герст, один з найбагатших людей у Злучених Державах.

— Я заробляв 10 долярів тижнево, а відкладав 5 долярів до скарбонки, від ощадности я починав — коротко і скромно оповідав про початки своєї карієри король американських міліонерів покійний Джон Д. Рокефелер.

— Я хапався кожної праці в молодих літах, а піднесла мене мала спадщина по моїй теті, — признався Карнеґі, багатократний міліонер, король сталі.

Одначе мало хто з цих міліонерів признається, як Карнеґі, до ролі, яку відограв в їх життєвій карієрі припадок, льос. Більшість говорить про свої зусилля, приписуючи цілу заслугу собі і своїй праці.

Однак це не таке легке і просте, якби здавалось з оповідання. Не вистане сказати собі „хочу бути міліонером". Без пари не рушиться найліпша льокомотива. Коли не „зловимо за полу" припадку чи фортуни, тоді і найліпший кандидат на міліонера далеко не зайде.

Очевидно, треба хотіти, треба старатись. Але де і як натрапити на щасливий припадок? На якому розі вулиці приловити за полу фортуну?

За цим до Америки не потрібно вибиратись. Шкода часу і труду. Фортуна є і колесом точиться тут побіч нас. Вистане ввійти до колектури Державної Льотерії і купити льос до першої кляси трицять восьмої Льотерії. А тоді прийде з поміччю щасливий припадок. Кожна виграа в добрих руках може бути шляхом до великого майна, до міліона.

—o—

Як приймають наших дітей до державних шкіл?

Довідуємося, що в державних фахових гімназіях при вул. Снопківській у Львові прийнято цього року лише двох українців. Як відомо, технічну школу на Снопківській ліквідують і на її місці відчинили ще минулого року дві гімназії, електричну і механічну. До І. кляси механічної гімназії прийняли двох українців, до електричної ані одного! Так виглядає на практиці рівноправність у державних школах.

—o—

Східні Торги вже почалися

Нині, в суботу, в 12. годині вполудне відбулося у Львові відкриття 17. Східних Торгів у присутности міністра торговлі та промислу, львівського воєводи, президента міста, голов Торговельно-Промислових Палат, торговельних аташе з амбасад і посольств, акредитованих при польському уряді, місцевих консулів, представників преси та ін.

Цього року на площі Торгів появилися два нові невеличкі, але гарні павільони державних монополів. Досить цікаві павільони самоходовий, німецький, металевого промислу, ремесла й ін. Для нашої публики цікаво буде оглянути павільон народнього промислу (павільон 3з), якого середушу частину, проти входу, занялo стійло Секції домашнього промислу при „Сільському Господарі". На жаль, той павільон приміщений, хоч і недалеко від входу, але в такій закутині, що не легко його найти, тимбільше, що нема на ньому ніякого напису, а персонал Торгів не вміє дати ніяких інформацій.

СЛІДСТВО ПРОТИ АВТОРА БОГОХУЛЬНОЇ СТАТТІ.

Німецька амбасада у Варшаві повідомила польський уряд, що німецька влада почала слідство проти автора богохульної статті проти культу ченстоховської Богоматері. Редакція часопису „Дер Арбайтсман", що помістив ту статтю, дістала сувору осторогу.

Літературна сторінка.

Поет зневірений у життя — співець сили.

Соті роковини смерти Леопардія.

У червні цього року минуло 100 років від смерти одного з найбільших італійських і світових поетів Джіякома Леопардія. Роковини небуденні, як і небуденна сама постать поета. За життя мало його знали; його цінили тільки в тісному гуртку приятелів — учених і письменників; тепер він — найбільший в Італії після Данта і зазнає вийняткового культу.

Його життя — цікаве, дарма що не бурхливе, дуже мало романтичне як на романтичну добу. Він урод. 29. червня 1898 р. у Реканаті, у давній графській родині. Його батько — провінціяльний учений провів ціле своє життя в бібліотеці і видав багато ріжних книжок. Він був гордий, що „останній в Італії носив завсіди при собі шпаду". Був це чудак, що підлягав по рабськи деспотичній скупій жінці, яка ціле своє життя працювала, щоб поправити зруйнований родовий маєток.

ХЛОПЕЦЬ, ЩО ВСЕ ЗАВДЯЧУЄ СОБІ.

Життя молодого поета було незвичайно тяжке. У 22-му році життя він писав так про себе: „Я відрікся всіх приємностей молодих. Від 10-го року я проводив увесь свій час на студіях, роздумуючи та пишучи. Я не тільки не мав ніодної години відпочинку; у науці я не прохав ніколи нікого помочі і завдячував усе власній терпеливости і посидючости. Увесь хосен з моїх зусиль був такий, що мною страшенне погорджували у моєму середовищі, головно там, де я жив. Коли всі покинули мене, моє здоровля теж пішло від мене. Почавши від думання і від терпінь з ранніх літ, я за двацять один років перейшов самі нещастя, і морально я старий, чи точніше підтоптаний. Час умирати, час уступити долі — це найстрашніша з резиґнацій для молодця у віці з найкращими надіями, але і єдина осолода для того, що після довших зусиль побачив, що вродився під лиховісною звіздою".

МОЛОДИЙ УЧЕНИЙ.

Леопарді жив сам і не чув від нікого теплого слова. Змалку він убиває свою нудьгу і вже в 14 р. його вчителі не вміють більше від нього. У 16 р. — він знає так грецьку мову, що думає її словами. Він відтворює текст „Життя Пльотина" Порфірія з таким знанням і дає до нього такі коментарі, що німецький фільольоґ Кройзер, що присвятив ціле життя студіям Пльотина, користає з нього, коли видає „Еннеади". Три повні роки він пише коментарі до грецьких і римських клясиків і для забави пише сам анакреонтські оди, які оголошує як оригінал відкритий буцімто у ватиканській бібліотеці. Деякі вчені повірили. Крім латини і греки, Леопарді володів свобідно мовою німецькою, французькою, англійською, еспанською та... старогебрейською...

ПАТРІОТИЧНІ ПОЕМИ І ЗНЕВІРА.

Як 20-літній молодець Леопарді працює у поважних журналах, перекладає грецьких поетів, першу книгу „Одиссеї", другу „Енеїди" та робить знайомство з визначним письменником Пітро Джіордані, що стає довіреним його плянів і праць. Мабуть під його впливом Леопарді пише свої перші патріотичні поеми „До Італії" і „Памятник Данта". Завдяки ним він стає відразу славний. Ріжні признання дають йому лекше переносити свої фізичні та моральні терпіння (туберкульоза зїдає йому легені і добирається до кісток). У 1818 р. він пише до Джіордані: „Я знищив себе 7-літніми божевільними студіями у віці, коли я фізично розвивався і коли мій организм повинен був зміцнитися... Через те знаю, що моє життя може бути тільки нещасливе. А проте я не лякаюся; я перейшов такі погані роки, що вже не вірю, щоб могло мені трапитися щось гіршого!" Зголом він скаже, що нема такого поганого становища, яке моглоб стати ще гірше.

НЕДУГА І МАТЕРІЯЛЬНІ КЛОПОТИ.

Леопарді мріє про виїзд до Риму, але його батьки відгадавши його пляни ще сильніше замикають його у своїй „печері". Недуга очей не позволяє йому читати ні писати — він просиджує у кімнаті роздумуючи. Крізь вікно понад пор седу він приглядається двом молоденьким сільським — донці візника і робітниці. Тим единим двом істотам, які він бачить присвячує свої мрії і згодом присвятить їм свої поезії. З того часу походять його найчорніші рефлексії про життя: „Наше життя, що воно варте? Хіба ним погорджувати".

У 1822 р. батько Леопардія годиться на його виїзд до Риму. Та тут зазнає він розчарувань. Його заходи, щоб дістати посаду при папському уряді — даремні; його переконання не дозволяють йому вдягнути духовних риз. Один видавець пропонує йому перекласти збірні твори Плятона, але на це треба мати здоровля і сили.

ВИКОРИСТАНЕ ПОЧУВАННЯ ПОЕТА.

У квітні 1823 р. він вертається розбитий до дому і приготовляє до друку збірку поезій. Цензура робить йому спочатку труднощі і збірка виходить аж на другий рік. За коментар до поезії Петрарки Леопарді виїжджає до Больонії. Тут він уперше закохується. Його вибрана вже не молода. Графиня Карніяні Мальвеці грає супроти нього ролю опікунки, але сама потребує його для своїх літературних праць; вона перекладає Цицерона і пише вірші. Леопарді вигладжує її поеми і вона використовує його як спеціяліста. Та коли він хоче вести з нею сентиментальні розмови, вона позбувається його різко та скоро. Так після першого захоплення, в якому Леопарді писав, що „вона відчарувала його від розчарування" — приходить нове, ще гірше. Леопарді вертається на зиму до рідного Реканаті, на весну приїжджає до Больонії, потім їде до Фльоренції.

ФЛЬОРЕНЦІЯ І НЕАПОЛЬ.

У Фльоренції Леопарді почуває себе, немов відродженим. Тут він знайомиться з Манцонім і італійським Беранжером поетом Джіюсті. Щоб рятувати здоровля виїжджає до Пізи, потім до дому, де не може ні читати ні писати і мучиться. Його фльорентійські приятелі складаються на нього, щоб він міг утриматися у Фльоренції. Тут видає він свою збірку „Канті" і виїжджає до Риму за одною фльорентійською дамою, в якій закохався. У Римі веде злиденне життя на мансарді. У 1832 р. у Фльоренції видає „Моральні твори" — дрібні діяльоґи повні песимістичної фільософії з усіма найкращими прикметами стилю. Ця книжка дала гострий привід до критики його поглядів, в яких дошукувалися впливу його особистих терпінь. У Фльоренції знайомиться Леопарді з великими франц. письменниками Стандалем і Лямене. Дружба із неаполітанським князем спонукує його до Неаполю, куди приїжджає теж його сестра, щоб його доглядати в недузі. Неаполітанський клімат зміцнює його здоровля так що він мріє про подорож до Парижа. Раз вибрався оглянути катакомби і Везувій. Саме тоді, коли здавалося йому, що сили до нього вертаються — 14. червня 1837 р. у товаристві сестри, сидячи в повозі, прохає відчинити вікно, щоб міг побачити світло... вмирає.

У ГРОМАДСЬКОМУ РОВІ.

Витворилася легенда, що тіло Леопардія спочиває у сільській церкві Сан-Вітале біля Неаполю і це місце більш як пів століття стало місцем прощі для звеличників його ґенія. Недалеке сусідство гробу Верґілія додавало особливого чару цьому поетичному закуткові. Та недавно ствердили катеґорично, що тіло Леопардія вкинули до громадського рову з сотнями інших тіл, бо саме тоді в Італії панувала холера. Не виключене, що Леопарді не встиг навіть умерти якслід і впав жертвою масової реєстрації покійників.

Останні слова Леопардія дивно зближені до передсмертних слів Ґетого. Він умер у 39 р. життя, як Паскаль. Хто знає його життя не дивується, що він став поетом розпуки. А проте його песимізм не має в собі нічого особистого у вислові і він не є плаксивою меляхолією. Джерелом його надхнення була фільософічна теорія про „інфелічіта". У його поезії нема нічого з „Вельтшмерцу" Вертера, Ортіса, Ляри або Рене — романтичних героїв; він не вибухає плачем, проклонами, сарказмами, ані не попадає у знесилення; він наскрізь мужеський, зрівноважений, спокійний як фільософ, що знає ціну радощів і причину нещастя людини.

ІДЕАЛІСТ.

Довгий час в Італії не вміли його якслід оцінити, вважаючи, що його песимізм протисуспільний, непатріотичний. Щойно досконалість його літературної форми звернула увагу на зміст його поезії. Великий італійський критик Франческо де Санктіс присвятив окрему студію паралелі Леопардія з Шопенгауером. Леопарді належав до таких вийнятків між поетами, як Ґете, що передаючи свої враження та настрої мали під ними глибоко передуману ідею. У своєму болю він має в собі багато з грека або римлянина, що не любили у терпіннях декламації. Найчорніші думки переплітаються в нього з поривами ідеалізму.

Трапляються такі часи, що мають сміливість робити все у мистецтві та науці — не кажучи вже про всі інші справи — тільки тому, що не вміють робити нічого.

*

Цікаво звернути увагу, що всі люди великої вартости — повні простоти і що майже все простоту вважається загально доказом малої вартости.

*

Хитрощі якими користується розум уживають люди дуже часто, щоб заступити недостачу розуму власного і щоб перемогти його перевагу в інших.

*

Дитячі роки залишаються в нашій памяті казковими роками нашого життя, таксамо як казкові часи народу є його дитячими роками.

*

Найпевніший спосіб, щоб скрити перед іншими межі свого знання — не переходити їх.

*

Нема у світі рідшого явища як те, щоб хтось був завсіди симпатичний.

*

Перша основа для сприятливих обставин серед яких людина може себе продати така: високо цінити себе.

*

Багато людей хоче, щоб могли з тобою поводитись нечесно, але щоб ти водночас лякаючися їх ненависти розумно не перешкоджав їх нечесній поведінці і ще щоб уважав їх за чесних.

Леопарді.

Хроніка.

ЩОБ БАЛАМУЦТВО НЕ ШИРИЛОСЯ.

В „Курієрі Варшавскому" з 21. серпня появилася відомість, що накладом Товариства Приятелів Гуцульщини та при допомозі „Інституту Культури Села" та „Українського Інституту в Варшаві" має появитися книжка оповідань Петра Шекерика Доникова в гуцульському говорі. Довідавшися про це щойно з преси, Дирекція Українського Наукового Інституту подає до відома, що у виданні белетристичних творів Український Науковий Інститут взагалі не бере участи.

ПОВІНЬ КНИЖОК.

У Парижі відбувся конґрес дослідників літератури, що займалися спеціяльним питанням „джерел" до творів, т. зв. документації. Йшло про те, як улекшити спеціялістам контакт із книжками. За 400 останніх літ вийшло більш як 30 мільйонів книжок; тепер щороку виходить 200.000 книжок, не рахуючи матеріялів у 80.000 журналах і 40.000 газетах. Деякі бібліотеки мають уже понад 4 мільйони томів і що року дістають нових 100 тисяч томів. У самих німецьких бібліотеках є вже більш 35 мільйонів книжок. Про самого Наполеона є досі 70.000 творів, про Ґетого 20.000, про Жанну Д' Арк 12.000, про Шекспіра не менш як про Наполеона. Представник Америки Дейвіс виступив на конґресі із внеском, щоб ріжні книги фотографувати у мініятурних виданнях. Їх можна буде читати тільки з побільшальним шклом, але можна буде їх легко помістити в бібліотеках.

ДРІБНІ ВІСТКИ.

— Чільні французькі письменники згодилися щотижня давати для публики виклад, щоб розяснити, як вони пишуть свої твори, як доходять до теми і як використовують матеріял, з якого складається повість, поезія чи драма. Покищо записані у цій серії викладів Марсель Прево, Андре Моруа, Анрі де Монтерлян, Поль Кльодель, Поль Валері, Франсоа Моріяк, Жіль Ромен, Жорж Дюгамель і Поль Моран.

— У Румунії повстало нове видавництво румунських клясиків із коментарами. Останній том містить „Гріхи молодости" Неґруцці, творця історичної новелі, з монографією Вікторія Піччійою.

ДАЙТЕ ДОКАЗ, ЩО ПАМЯТАЄТЕ ПРО ІНВАЛІДІВ У.Г.А.!

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Музей з 4-ма міліонами метеликів.

50 миль від Льондону в тихому замку „Трінг Парк“, у старому містечку мешкав льорд Ротшильд здалека від біржі і взагалі від світа. Він умер недавно в Льондоні і залишив єдиний свого роду музей. Дуже мало подорожних блукалося в цій колиці і замок лежав самітно в управному парку, що межував з полями і сіножатами земельної посілости Ротшильда. Старий пан з білою бородою, якого сільські діти називали „Санта Кляве“, боронився в листі до журналіста якого запросив до свого замку, ось так: „Я є справді Ротшильд, але не є ні банкирем ні політиком, я є дослідником природи. Прийдіте, якщо хочете поговорити зі мною про чуда природи...“

У просторій салі при широкому столі старий Ротшильд оповідав журналістові, що в молодості був фінансістом, політиком і спортсменом. На старість зацікавився наукою.

Улюблена тема.

Вкінці балачка на наукові теми зійшла на улюблену тему Ротшильда: на метеликів. З гордістю показував він свій славний музей метеликів, один з найбільших і найбагатших на світі, як він з усмішкою додавав. Чотири міліони найкращих метеликів призбирав він підчас довголітньої праці, посортував і скатальоґував. Студенти, які студіювали життя метеликів, уміли оцінити його скарби. Для широкої публики були вони замкнені. Світло нищить ці ніжні тварики — пояснював льорд Ротшильд і замикав кожну касетку, в якій зберігав тузіни чудових метеликів з близьких і далеких країв. І знову отвирав нову касетку зпоміж сотень тисячів, щоб показати новий спеціяльний рід метеликів. Подивіться на ці чудові крила, на їх колір. Думаєте, що якийнебудь маляр може суперничати з природою. Це є своєрідні картини природи, що їх ніякий Тіціян, ніякий Рубенс та ніякий Ботічеллі не зможе наслідувати. В Амстердамі є один з найкращих парків звірів в Европі. При вході до нього видніє на брамі такий напис, що найбільше промовляє мені до душі та обіймає все знання життя: природа є учителькою мистецтва. Гляньте на ці чуда і скажіть, що сумніваєтеся.

Життя метеликів.

Післанці льорда Ротшильда їздили по цілому світі, щоби зловити літаючі чуда усіх країв. За 40 років своєї збірки льорд Ротшильд упорядкував 300.000 мішків з птицею. Сотки скринь стояли недалеко з чудовим пірям, в яких нині переховувались метелики. Не було такого роду птиць на світі, від малесенької колібри до велитенського кондора, що не були би заступлені в цій чудовій збірці. По смерти впорядчика птиць льорд Ротшильд закупив цілу колекцію для природничого музею в Ню Йорку.

Він показав чудову річ своєї збірки — метелика з Нової Ґвінеї. Крила виглядали немов мапи країв. Деякі з цих чудових картин з околиць, де повно квітів і мерехтіли чудовими колірами квітів своєї батьківщини; інші походили з монотонних степів. Чим вище сонце мандрує по небі в їх околиці, тим більше чудові є колірі метеликів. В зимних околицях вони є маленькі і безбарвні. Де живуть люди, метелики інакше виглядають, ніж з незамешкалих околиць. Цивілізація їх винищує. Навіть у гарних городах не можна зустрінути таких метеликів як у пралісах.

Льорд Ротшильд відкрив тисячі метеликів та описав їх характеристичні риси. Він написав життеписи мерехтливих метеликів з тропічних околиць, що на їх великих крилах обєдналися усі коліри.

Енциклопедія бліх.

Крім 4-ох міліонів метеликів льорд Ротшильд зібрав 300.000 птиць, понад 20.000 бліх. Вони творять велику частину його збірок. Його брат Чарльз започаткував цю збірку, що від 15 років має велике наукове і медичне значіння. Ротшильд зібрав ріжні роди бліх так, що тепер можна написати велику енциклопедію в користю для медицини. Лікарі тропікальних країв післали йому деякі окази бліх, що висмоктують хижаків і Ротшильд означив негайно їх небезпеку, бо вони переносять недуги. Лише деякі роди цих скакунців не є небезпечні, деякі не є шкідливі, деякі дуже маленькі, інші дуже великі. Здебільша блохи є каштановаті, дуже маленька частина бліх є зелена або ясно жовта.

Молодий наслідник льорда Ротшильда барон Віктор є теж зоольогом. Його молода дружина теж живо цікавиться життям звірів. Вони хочуть доповнити збірки свого стрийка парком звірів, себто створити приватну менажерію для звірів.

Коли вмер Фавст?

Кожний чув дещо про Фавста, але мало хто знає, що це не тільки герой ріжних літературних творів — це дійсна історична постать. Історики мали сумніви щодо точної дати його смерти; німецький професор д-р Е. Кадль упевняє, що минуло точно 400 років від його смерти. У 1587 році вийшла перша німецька повість про нього. У ній виступав д-р Фавст як віттенберський громадянин. Десять років пізніше прийшла з Англії драма, де д-р Фавст був теж доктором теольоґії в університеті Віттенберга. Тодішні лютерани цього міста вважали це за образу церкви і свого славного міста. З віттенберського університету повиходили такі правовірні люди як Лютер і Мелянхтон. У книжці Штайнфельдена з 1597 р. є точна вказівка про д-ра Фавста, „коли його чорти взяли“. Цю звістку потверджують інші тогочасні джерела — підручники гиґієни, астрольоґії та ворожбитва.

Мандрівки і знайомства.

Маємо теж урядові документи про його життя. Є вони в маґістратських протоколах Ніріберґу та Інґольштадту, де він зветься д-р Ерг Фавстус. Два гуманісти, що з ним сходилися звали його Ґеорґіюс Фавстус Гельмстетензіс. Коло 1489 р. він покинув Гайдельберґ і почав практику чудотворного лікаря. Він мав звязки з князями церкви, затримувався в їх палатах і читав їм будуччину із звізд. У 1536 р. мешкав він якийсь час у д-ра Стівара у Вірцбурґу (приятеля славної родини Гуттена) і там віщував, як скінчиться війна Карла V. з французьким королем Франком I. У тому часі один учений прилюдним листом демаскував усякі гріхи молодости Фавста з помсти, що став його суперником.

Звідки взялася леґенда про чорта?

Ріжні сучасники потверджують тодішнє таємниче знання д-ра Фавста, що мав великий куншт не тільки в лікарствах, але і в хіромантії, нігромантії, візіономії, візіях у кришталі, тощо“. Він не заперечував свого знання і того, що підписувався „фільософ фільософів“. Зате багато було таких, що нарікали на нього, бо їх ошукав. Є й записи про те, як він чванився, що якби всі твори Плятона та Аристотеля разом з цілою їх фільософією пропали то він міг би їх наново відтворити з памяти і що він у Вірцбурґу у приявї ріжних людей заявив, що Христові чуда зовсім не є чудами, бо якби він хотів, то міг би їх також зробити. Та не було це богохульство в його устах, а вислів раціоналістичного переконання, якому підлягали тоді ріжні німецькі та італійські гуманісти. У цьому є теж ключ леґенди, чому Фавста вважали союзником дявола засудженим на вічне пекло: хто не вірить у чудо, того не може ніяке чудо спасти.

—o—

Новий турнір шахістів.

На Семерінґу зїзджаються шахісти на міжнародній турнір. Кубайський мистець Капаблянка зустрінеться у цих днях з мистцем Голяндії.

У Семерінґу та в Бадені стануть проти себе найсильніші европейські та американські мистці. Знову вимовляють прізвище Хозе Равля Капаблянки як кандидата на перше місце. Він має нині 49 років і неодну перемогу за собою. Як 23-літній приїхав він до Европи і в Сан Себастіяно здобув першу нагороду. Безпосередньо перед війною дістав друге місце у Петербурзі після майстра д-ра Ляскера. У 1921 р. переміг на Гавані Ляскера і щойно у 1927 р. у Буенос Айрес уступив своє мистецтво д-рові Альохінові, щоб у 1936 р. у Москві та Ноттінґгам поділити лаври перемогою з російським грачем Ботвінніком.

Суперники Капаблянки.

Які інші кандидати будуть його найбільшими суперниками?

З американців — Режевський і Фін останній мистець Спол. Держав. На недавньому конгресі шахових союзів у Стокгольмі на перше місце висунувся чех Фльор, учасник численних турнірів. Естонець Керес визначується сильною комбінаційною грою. Крім Ботвінніка Росія висилає ще Раґозіна. Латвія має Кемері, що цього року поділив одну перемогу з Фльором і Режевським. Австрія має нову молоду силу Елісказеса. Із старших шахістів найбільше досвідчений шахіст Голяндії.

ДИВОГЛЯДИ.

ГЕНІЙ.

В американському місті Монро (Мічіґен) комісія переводила психотехнічний дослід для означення інтеліґенції дітей. 3-літня дівчинка Роксана Геррік дістала на підставі своїх відповідей найвищу цифру 189. Оця цифра ставить її нарівні з Дарвіном, Гетем і Айнштайном.

ЯК СМЕРТЬ ПРИХОДИТЬ САМА.

У Льондоні переїхав наколесник на вулиці 65-літнього Джорджа Гарріса Гатчінґса. Старець помер від ран. У останніх місяцях він пробував пять разів покінчити самогубством надаремне.

ВЯЗНИЦЯ БЮРОМ ПОСЕРЕДНИЦТВА ПОДРУЖ.

Американський стейт Оклягома вибудував нову вязницю для дівчат. Влада хотіла зробити їм якнайбільшу виголу і дозволила влаштовувати у головній салі баблі, на які можуть приходити молоді мужчини з околиці. Коли хто з гостей ожениться з арештанткою, тоді їй дарovують решту кари.

СИЛЬНІ СПОРТОВІ ВРАЖІННЯ.

Підчас останнього боксерського змагу в Ню Йорку 31. серпня — мурина Люіса проти Фарра чотири глядачі вмерли на серце від надмірного зворушення. Який драматург може похвалитися таким успіхом своєї песи?

ВОРОГ РУЛЄТКИ, ПРИЯТЕЛЬ ЛЮДСТВА.

Паризький денник „Ентрансіжен“ дістав такого листа: „Маю честь повідомити вас для інформації, що від 30 років я зберігаю таємницю, що варт бодай 50 міліонів. Я готов за посередництвом вашого часопису передати перед своєю смертю до вжитку людства оригінальні документи, необхідні подробиці і повну програму. Я певний, що міліони людей бажає пізнати правдиву правду“. Редакція вислала свого співробітника для цікавости, щоб оглянув чудака. Виявилось, що ним є вчитель чужих мов Адольф Боку (Багато), який придумав собі сам такий скромний псевдонім, щоб не виявляти свого справжнього прізвища. Він заявив:

„Я той, що відкрив таємницю гри в рулєтку. З ненависти до неморальної гри та в інтересі людства я передам людям свою таємницю. Я маю 59 років і більш як половину свого життя я студіював рулєтку. Я переглянув усі числа журналу видавані касином у Монте Карльо за останніх 15 років і перевірив 480 систем гри. Тільки моя дає певну вигру; з капіталом 3000 фр. можна заробити 40—50 фр. на годину.“

— То ви мусите мати велике майно?

„Як ви можете?! — обурився Боку. — Я не грач і волію скромне життя вчителя. У 1938 р. я, коли схочете, подам свою таємницю до загального відома.

Не знав бідолаха, що більшість тих, які завзято грають у рулєтку мають саме такі певні систему, як виграти.

САМОГУБСТВО ТУГАЧЕВСЬКОЇ.

Вдова по маршалі Тугачевськім, що після розстрілу чоловіка жила в крайній нужді, бо майно його сконфіскували, зажила кілька пастильок сублімату, щоб покінчити із життям. У безнадійнім стані забрали Тугачевську до шпиталю. Тугачевську якийсь час держали у вязниці під закидом, що брала участь у протидержавній змові.

ЯПОНСЬКА ГЕНЕРАЛЬНА ОФЕНЗИВА НА ПІВНОЧІ.

Японські війська почали генеральну офензиву здовж зелізниці Тієнтсін-Пуквв; у першу чергу заатакували вони китайські становища під Ганкватуном і Манганом. Летунство розвинуло енергійну активність.

У Шангаю японські літаки збомбардували ворожі становища.

ЗАСУДИЛИ БУВШ. ПРЕМІЄРА ЄНДЖЕЯ МОРАЧЕВСЬКОГО.

Окружний карний суд у Варшаві розглядав справу бувшого премієра і міністра Єнджея Морачевського, обвинуваченого в тому, що очорнив бувшого прокуратора в Гродні, Кляссу та що закинув йому, що вживає нестемпльованої запальнички. Розправа йшла при зачинених дверях. Морачевського засудили на три місяці арешту і сто зол. кари. Від другого закиду Морачевського увільнили. Виконання присуду припинили.

НОВИНКИ.

— **Найдешевший сезон у Черчі.** Вересень найдешевший місяць у Черчі. Недужі на гостець (ревматизм), ісхіяс, гіхт, ниркові, шлункові, нервові та жіночі недуги повинні користати з нагоди дешево і вигідно вилікуватись. Живець отворений до 10. жовтня. 1503 7—10

— **Ідучи до Львова** заберіть зі собою футра до направи або замовте нові у Карпяка, Зиблікевича 4. 7—9

— **Косметичні курси Добрянської,** Львів, Кохановського 15, а. Професійна школа коедукаційна — дає право отворення власного інституту у краю. Проспекти даром. Практика в інституті „Слава". 2—10

— **Ученики!** Книжки нові і вживані та всяке шкільне приладдя купуйте в **книгарні „Рідної Школи", Львів, Сикстуська 29.** 1599 1—2

— **Курси** ритмічної гімнастики методою Жак-Далькроза ведуться як що року у Вищому Музичному Інституті ім. Лисенка у Львові окремо для дітей і для дорослих. Ближчі інформації в секретаріяті В. Муз. Інституту вул. Шашкевича 5, тел. 237-15. 1595

— **Клюб „Труду" і „Нової Хати"** починає свої понеділкові сходини дня 6. вересня ц. р. в домівці, Ринок ч. 39. На першому вечорі — гутірка п. Марійки Донцов: „Враження з париської вистави". Початок в год. 18. Просимо прибути! Окремих запрошень не висилаємо. 1579

— **Припиняють діяльність Т-ва „Сокіл" і „Просвіта".** Зборівське староство припинило діяльність т-ва „Сокіл" у Залізцях і чит. „Просвіти" у Загір'ю. В мотивах староство подало, що оба товариства переступили межу своєї статутової діяльности. Т-во „Сокіл" внесло відклик до воєвідства.

— **Потрібні підручники для фахового шкільництва.** Міністерство освіти звернулося до Т-ва вчителів середніх і вищих шкіл з проханням зацікавитись справою постачання фаховому шкільництву підручників і допоміжних книжок. Слід вишукати відповідних авторів, зорганізувати видавничу акцію, визначити нагороди й оголошувати конкурси на твори з ділянки промислового, торговельного і рільничого шкільництва та домового господарства.

— **СС. Василіянки в Тернополі.** Довідуємося, що в Тернополі осіли СС. Василіянки, які отвирають ще в цьому шкільному році інститут для дівчат. Дім на приміщення сестер (при вул. Дороша) відступив безплатно о. Кордуба.

ВІДГУКИ ДНЯ

Манія великости.

Буває часом, уроїть собі чоловік, що він не є якийсь там перший-ліпший раб божий, а сильно визначна особа. Задирає тоді високо голову, а ще вище ніс, навіть хід свій зміняє. Досі ходив попід мур щораз хапаючи за капелюх, а тепер суне серединою пішоходу, зрідка тільки притикаючи палець до криси капелюха. Підмічуйте — мов — що за парсуна!

Трапляється таке не тільки з людьми...

От недавно наш, місцями симпатичний, Львів уроїв собі, що він велике місто. Прилучивши силоміць кілька підльвівських громад до себе — глянув довкола і надувся. Мало що не Льондон! Навіть на ту саму букву імя...

А який рух по вулицях... На кожнім розі більших артерій по кілька таксівок, що пів години котрась проїздить, а про возіїв то й не казати: майже що чверть години.

І сказав собі Львів: треба людей навчити ходити вулицями, бо ще — не дай Бог — який карамболь чи випадок трапиться.

І одного дня взявся до науки.

В першу чергу подумав про безробітних, про вапнярки, щіткарні і бляхарні. Заангажував білильників, накупив вапна, щіток та коновок і пустив малярську братію на місто: „Йдіть і малюйте в моє імя довгі паси впоперек вулиць та побілюйте в тому місці тротуари. Нехай буде всім ясно, куди переходити!" Білильникам не треба було два рази говорити — рушили як один з квачами в правій, а з коновками в лівій. І малювали, аж порох ішов.

Сторожі публичного порядку наглядали, щоб хто з прохожих не топтав свіжих знаків і зганяли людей на боки.

Щойно як усе було готове і сяк-так присохло — втиснули всіх на вимальовану доріжку: хочеш перейти на другий бік — тримайся знаків. При кожнім переході, крім поліціянта станула зворушлива афіша: громадянин міста Львова тікає вулицею, очі вибалушені, волосся дубом, а губа кричить: рятуйте. За ним, перед ним, з боку і наскіс женуться авта, дорожки, ровери і два пси. Відповідний напис пояснює в приступний і очевидний спосіб, що з таким громадянином за хвилину станеться. Шніцель, дрібно посічений колесами вегікулів великого міста.

Народ у першу чергу оглядав афіші. Збивався коло них у такі громади, що спинював коловий рух.

Сторожі ладу мали клопіт: одно — мусять люди прочитати і запамятати собі наслідки злого ходження, два — спиняють комунікацію. Тому робили, що могли: казали помалу розходитися.

Врешті, коли вже всі познайомилися зі змістом афіш, почалася правдива наука:

Хто йшов собі куди хотів — мусів завертатися і йти, куди наказали.

Вийшли з цього цілі історії.

На вулиці Легіонів переходить якийсь добродій вулицю, простуючи до памятника Міцкевича. Сторож порядку біжить за ним:

— Прошу вернутися! — кричить до добродія.

— Чому?

— Бо туди не вільно. Треба дійти до Пасажу Міколяша, там перейти по назначеній стежці під Баєра, а звідтіля правильно на другий бік.

— Але я хочу оглянути памятник Міцкевича!?

Сторож порядку задумується:

— Памятник Міцкевича?... Зараз! — і витягає якісь пляни.

Розмова відбувається на середині вулиці. За той час надїздить з імпетом авто і малощо не створює перших жертв неосторожности на вулицях великого Львова.

В другім місці, коло фігури Матери Божої, публика дуже здисциплінована. Перше — кожний одинцем то сюди, то туди, тепер усі разом визначеною стежкою. Народу крутиться там багато, то й вулиця ввесь час заложена рогачкою з людей. Кажуть, що як позволять фонди, то буде там регулятор руху: наїде в рядитоди авто — регулятор спинить публику і тоді авто зможе переїхати. А так — труби пів години, заки хтось намовить прохожих перепустити терпеливий віз.

Під „Віденкою", де зїзджаються всі трамваї великого Львова і видають собі зустрічки всі жертви великої любови, там з наукою ходження найгірше.

Якась пані з провінції з малою донечкою і з великою валізою перебігла вулицю, вихопившись щасливо зпід авта і тарабанилась безпечно до трамваю. Побіг за нею сторож порядку:

— Прошу пані завернути! Пані йшли неправильно.

І повів бідолаху назад та показав, куди має переходити.

За той час трамвай рушив, а другий прийшов за десять мінут, а поїзд хто зна чи зачекав...

Якби там не було — наука ходження дасть львовянам багато користи. Колись може заїдуть до направду великого міста, а тоді знатимуть як поводитись.

Тому пропоную завести такі курси і по провінції: Перемишль, Станиславів, Жовква, Куликів, Отинія...

Галактіон Чіпка.

— **Хто має право вчити в гімназіях і ліцеях?** Міністр освіти виснив, що вчителі середніх шкіл, які мають дипльоми, видані на основі закону з 26. вересня 1922 р., що управнюють вчити у всіх клясах середніх загальноосвітніх шкіл і вчительських семинарів, мають фахові кваліфікації вчити в гімназіях і загальноосвітніх і педагогічних ліцеях. Вчителі, що мають дипльоми, які управнюють вчити дані предмети тільки в кількох клясах середніх шкіл або вчительських семинарів, мають кваліфікації вчити ці предмети у всіх клясах загальноосвітніх гімназій.

— **Дівчата вчаться краще ніж хлопці.** За урядовою статистикою загальне число середніх шкіл у шкільному році 1935-6 в порівнанні з роком попереднім змаліло на 15 проц. і виносило 755 (державних 303, самоврядних 44 і приватних 108). Зате число молоді зросло на 15.000 і давало 181.138 (в державних школах 98.846, самоврядних 9.838 і приватних 72.454). Більше ніж половина цього приросту, головно в клясах нового типу, припадає на школи приватні, на державні школи менше ніж половина. У шк. році 1935-6 виладжено вперше статистику абітурієнтів, що одержали свідоцтво зрілости, на основі

віроісповідання і матірної мови. Отже в 1934-5 видано загалом 12.820 матур. В цьому абітурієнти римо-кат. віроісповідання творять 73 проц., мойсеєвого 15 проц., греко-кат. 3.1 проц., православного та евангелицького по 2.3 проц. В 1934-5 р. промоції одержало загалом 82.9 проц. учнів (81.8 проц. хлопців і 84.8 проц. дівчат), в р. 1933-4 86.7 проц. (85.3 проц. хлопців і 88.8 проц. дівчат), врешті в р. 1934-5 86.7 проц. (84.8 проц. хлопців і 89.2 проц. дівчат). З тієї статистики виходить, що процент промованих учнів зростає постійно, при чому звертає увагу більший процент промованих дівчат ніж хлопців.

— **У поштовій агенції в Рахині** (Долинщина) заведено телеграфічну і телефонічну службу в обмежених годинах.

— **Краєва хроніка.** Слідчий виділ у Стрию улаштив поліційну облаву, в часі якої придержано коло 200 осіб. — На горі Розверш коло Головецька (Сколищина) застрілився Іван Матулинець, убивши передтим свою любку в селі. — На забаві в Корчині Рустикальнім біля Сколього покололи ножами Стефана Демянчука із Синевідська Нижнього. — В Петликівцях Старих пов. Бучач повісився в лісі 21-літній Павло Гуркевич з причини родинних непорозумінь.

— **Вовки на Поліссі.** В селі Тимощевичі пов. Лунинець вовки напали на 10-літнього Тадея

Стражовця, а кілька годин пізніше на Агату Григорович. Хлопця вовки легко покусали, а дівчинку тяжко, так що її в безнадійному стані відставили до Пинська. Перед кількома днями вовк ухопив і поніс до ліса 3-літню дівчинку з хутора Купка. Негайні глядання не дали успіху. Як відомо, підчас недавньої облави вбили 11 вовків. Як видко, залишилося їх ще багато.

— **Арештували польського актора** Йосифа Савіцького, режисера покутсько-подільського театру ім. Мошошка в Станиславові. Причина арештування невідома.

— **Трагічна статистика.** У серпні згинуло у Варшаві трагічною смертю 71 людей. Найбільше з них (33) умерло наслідком самогубства, дальше від самоходів, трамваїв, мотоциклів та інших нещасливих пригод. Убито в тому місяці 5 осіб, утонуло в ріці 4 особи.

— **Смертний присуд.** Віленський апеляційний суд затвердив присуд смерти на Вольфа Щербовського, що убив поліційного агента Кендзьору. Як відомо, це вбивство було причиною протижидівських заворушень.

—o—

Спорт.

НЕДІЛЬНІ ЗМАГАННЯ.

Грище Погоні, год. 9-а: **РКС II. — УКРАЇНА II;** год. 11-а: **РКС — УКРАЇНА,** змагання за мистецтво Окр. Ліги.

Грище Цитаделі, год. 10.30: **Гасмонея II — Стел,** змагання товариські.

Грище Чорних, год. 11: **II. Сокіл — Чорні,** змаг. за мист. О. Л.

Грище Погоні, год. 14: **Корона (Самбір) — Погонь І Б.,** змаг. за мист. О. Л.; год. 16: **Варта — Погонь,** змагання за мист. Держ. Ліги.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

КОЛОМИЯ:
5. IX. Шаріка.
6. IX. Інваліди.
7. IX. Дівча з Маслосоюзу.
Білети можна вже набувати в Учит. Спілці.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

БРОШНІВ:
5. IX. Гимн нужди.
ВЕЛДІЖ:
6. IX. Хмара.
7. IX. Гимн нужди.
8. IX. Маруся Богуславка.
9. IX. Ніч під Івана Купала.
ВИГОДА:
10. IX. Хмара.
11. IX. Жайворонок.
12. IX. Гейша.

Український Молодий Театр „Заграва“

КУТИ:
5. IX. Мурахи.
ЯБЛОНІВ:
6. IX. Трафіка пані генералової.
СТОПЧАТІВ:
7. IX. Тарас Шевченко.
8. IX. Земля — В. Стефаника.
ПЕЧЕНІЖИН:
9. IX. Трафіка пані генералової.
10. IX. Камо грядеши? I. частина.
11. IX. Камо грядеши? II. частина.
12. IX. Тарас Шевченко.

З Печеніжина театр вступить до Делятина, Надвірної, Богородчан, Солотвини й Отинії. Театр виставить на днях дві премієри: „Слово о полку Ігоря“ і „Лицарі ночі“.

Великий Театр:

Неділя 5. IX. год. 3.30 попол. „Король лоцюг“; год. 8. веч. „Трубадур“.

КІНА.

АПОЛЬО: „Бургтеатр“.
АТЛЯНТИК: „Велике Бетовенове кохання“.
ВАНДА: „Роз-Марі“, „Соната“.
ҐРАЖИНА: „Ординат Міхоровський“.
ЕВРОПА: „Один поверх вище“.
КАСІНО: „Герої моря“.
КОПЕРНИК: „Пасажирка зайцем“ із Шерлі Темпль.
МАРУСЕНЬКА: „Приречення“.
МЕТРО: „Залькована“, „Останній погоня“.
МІРАЖ: „Пенні“.
МУЗА: „Клюб жінок“.
ПАКС: „Герої Сибіру“.
ПАЛЯС: „Наречена з припадку“.
РІЯЛЬТО: „В перше кохання“.
РАЙ: „Палата у Фляндрії“ з М. Егерт.
СВІТ: „Зачарований ліс“ і ревія.
СТИЛЕВЕ: „В тіни самітної сосни“ ревія.
ТОН: „Непереможний Робінзон Крузо“.
УТІХА: „Анна Кареніна“ і ревія „Любовні маневри“.
ХИМЕРА: „Молодий ліс“.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5).
„Білгород — Букарешт“.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 5. вересня 1937.

БЕРЛІН 12.00 Орх. акордеоністів і форт., 18.00 Розр. музика, 19.15 Вальси, 20.00, 21.00 Концерт дутої орх.; БІЛГОРОД 18.00 Пісні, 19.50 Орх. концерт, 21.00 Пісні та мельодії, 22.00 Розр. музика; БУДАПЕШТ 13.00 Концерт оп. орх., 17.00 Вок. концерт, 18.30 Циг. музика, 21.30, 22.00 Концерт сальон. орх.; ВІДЕНЬ 12.30 Концерт на скр. і орх. а-моль Глазунова. 15.40 Давня італ. камер. музика, 16.45 Мале попурі, солісти, 19.30 Пісні й арії у вик. М. Гусн, сопр., 20.00 Музика наддунайських країн, 20.30, 21.00 Симф. концерт; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00 Для дітей, 14.30 Баварський ліс співає, вок. авд., 18.00 Гарні мельодії, орх., 20.00, 21.00 З гостиною у Міллєра, китиця мельодій і сценка з життя композитора, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 17.15, 18.00 Джез, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 Вечір опер: „Лє прелєз рідікіль“ оп. Литуади, „Сальоме“ оп. Р. Штравса; МІНХЕН 19.15 Веч. музика, 20.00, 21.00 Вок.-муз. концерт; ПРАГА 17.00 Музика на діточі теми, орх., діточий хор, 17.50, 18.00 Обжинки, 22.30 Джез; РАДІО ПАРІ 19.30, 19.45, 20.15 Спів, 20.30, 21.00 Театр Улиц; РАДІО РОМАНІЯ 20.15, 21.00 „Мандрівка по Европі“ орх. концерт (у прогр. Морена: Українська Суіта); РИМ 20.40 Розр. музика, 21.00 Комедія, 21.40, 22.00 Орг. музика.

Понеділок, 6. вересня 1937.

БЕРЛІН 14.15 Розр. музика, 16.30 Хор молоді, 17.00 Камер. музика, 20.10, 21.00 Вок.-муз. Концерт, БІЛГОРОД 17.00 Дута орх., 19.50, 22.15 Пісеньки, 20.00, 21.00 Симф. концерт, БУДАПЕШТ 12.15 Форт. 13.00 Циг. орх., 17.00 Спів, 21.00 Концерт, 22.05 Танк. музика, ВІДЕНЬ 10.50 Нар. музика, 17.35 „Образки з вистави“ цикль форт. творів Мусоргського, 19.25, 20.00 Опера, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00, 16.00 Музика, 20.10 Форт., КОШИЦІ 18.0 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 19.00, 20.40, 22.10 Розр. музика, 21.00 Симф. концерт, МІНХЕН 16.00 Пісні у вик. солістів, 21.10 Комер. твори Гайдна, 22.30, 23.00 „Нірнберґські співці“ оп. Вагнера (I. дія), ПРАГА 17.40 Форт. тріо ц-моль Брамса, 18.15 Музика літа — концерт солістів, РАДІО ПАРІ 19.30 Солісти, 20.30 Сольо на альтівці, 20.45, 21.00, 22.30, 23.00 Фестиваль фр. музики, РИМ 17.15 Розр. концерт, 22.10 Віольончеля, 22.45 Танк. музика

Вівторок, 7. вересня 1937.

БЕРЛІН 15.00 Розр. музика, 18.00 Веселі мельодії, БІЛГОРОД 18.30 Камер. музика, 20.00 Оп. музика, 22.15 Концерт солістів, БУДАПЕШТ 17.00, 18.00 Циг. орх., 19.30 Форт., 21.25 Сальон. музика, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00, 15.15, 16.00 Музика, 18.00 Сучасні пісні, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, 19.30 Легка музика, МІЛЯНО 17.15 Форт., 19.00, 20.40, Розр. музика, 21.00 Комедія, МІНХЕН 19.30 Нар. пісні, 20.00, 21.00 Партійний конгрес у Нірнбергу (промовляють мін. Розенберг, Гебельс, канц. Гітлер). ПРАГА 20.20 „Антін Дворжак“ словно-муз. авд., 20.55, 21.00 Концерт орх., спів, 22.20 Соната на альтівку і форт., РАДІО ПАРІ 19.00, 20.45 Скрипка, 20.30 Вок. дуети, 21.00, 22.00 Симфонія ч. 9. Бетовена, РИМ 17.15 Танк. музика, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 Вечір опер.: „Лє прецєз рідікіль“ оп. Литуади, „Сальоме“ оп. Р. Штравса.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 5. вересня 1937.

8.00 Сигнал часу; 8.03 Ранішній денник; 8.15 Для села: Хліборобська газетка, Музика з гр. пл., Сільське будівництво; 9.00—10.45 Богослуження, опісля музика з гр. пл.; 10.45 Музика з гр. пл.; 11.00 Орх. концерт; 11.30 Легка музика з гр. пл.; 13.10 Розр. концерт, орх., спів, два вібрафони, скрипка; 14.40 Потіха батьків, гумореска Ст. Брандовського, 15.00 Для села, 16.00 Великопольські пісні й танки, 16.40 Остання авдиція літнього конкурсу П. Р., 17.00 „Підвечірок на Торгах“, орх., пісеньки, Щепко і Тонько, хор, 19.00 Авд.: Продам камінь, 19.35 Вогнева сторожа при праці, 20.00 Концерт солістів, форт., Москаль-Чайковський тенор, 20.35 Спортові вістки, 20.40 Політичний огляд, 20.40 Веч. денник, 21.00 Пожежа в міністерстві, весела авд., 21.25 Репортаж, 21.40, 21.41 Спортові вістки, 22.00 Брамс: Форт. соната ф-моль оп. 5., 22.35 Дж. Рогачевський співає, гр. пл., 22.50 Останні вістки веч. денника, метеорольоґ. комунікат, 23.00 Танкова музика з гр. пл.

Понеділок, 6. вересня 1937.

6.15 Ранішня пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з гр. пл., 7.00 Ранішній денник, 7.10 Музика з гр. пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 11.15 Для шкіл: „Джемборі“, 11.40 Менуети, з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудневий денник, 12.15 Маєрбер: увертюра „Табор на Шлєську“ гр. пл., 12.25 Пісеньки з гр. пл., 12.40 „Футро на зиму“ авд. „Від варстату до варстату“, 13.55 Година Чайковського, з гр. пл., 14.55 Львівська біржа, 15.00 Мадярські контрасти та несподіванки, 15.10 Стравінський: Фрагмент із балету „Петрусь“, гр. пл.; 15.35 Львівські біжучі вістки, 15.45 Господарські вістки, 15.55 Вістки із Східних Торгів, 16.00 Антошко хоче бути техніком: „Як творити електричну струю“, опов. для старших дітей, 16.15 Легкі пісеньки та форт. твори, 16.45 Як подорожували давні поляки, 17.00 Нар. капели, 17.50 Нова доба у ловецтві, 18.00 Сьогоднішня пісня Югославії, 18.30 Технічна скринька, 18.40 Програма на завтра, 18.45 Спортові вістки, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Квартетові мініятури: скрипка, альтівка, віольончеля, 19.40 Спортова гутірка, 19.50 Спортові вістки, 20.00 Розр. концерт: сальон.-джез. орх., скрипка, тенор, цитра, муж. вок. квартет; у перерві коло год. 20.45 Веч. денник, актуальна гутірка, 21.45 Фрагменти з „Пана Тадея“ рецитує Ст. Ярач, 22.00 Пісні виленських татар, 22.20 Пісні Гайдна, Шуберта та Шумана у вик. Шлемінської, в супр. форт., 22.50 Останні вістки веч. денника, огляд преси, метеорольоґ. комунікат, 23.00 Із спікерового альбума.

Вівторок, 7. вересня 1937.

6.15 Ранішня пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з гр. пл., 7.00 Ранішній денник, 7.10 Музика з гр. пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 11.15 Для шкіл: „Чародійна лекція“, 11.40 Пучіні: Фрагменти з оп. „Мадам Батерфляй“, з гр. пл., 11.57 Сигнал часу; 12.03 Полудневий денник, 12.15 Інформаційна газетка в українській мові, 12.25 Концерт малої орхестри, 13.55 Розр. концерт з гр. пл., 14.55 Львівська біржа, 15.00 Дебісі, з гр. пл., 15.25 Мистецтво повістевої техніки, 15.40 Львівські біжучі вістки, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Підвечірок під липою, словно-муз. авд. для старших дітей, 16.20 Легкий камер. концерт: обой, трубка, фагот, 16.45 Гори середущої Польщі, 17.00 Концерт фільг. орх., 17.50 Туристичні гутірка, 18.00 Огляд фін.-госп. актуалій, 18.10 Концерт орх., спів, форт., 18.40 Програма на завтра, 18.45 Спортові вістки, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 „Віля до винайму“ — скеч, Г. Ерві; 19.20 Пісеньки та вальси, А. Вдовчак баритон, форт., сляст артист, 19.50 Спортові вістки, 20.00 „Богема“ оп. Пучіні (трансм. із льв. Великого Театру), у перерві коло год. 20.45 Вечірній денник і хліборобські вістки, коло год. 21.45 Фрагмент із „Пана Тадея“ рецитує Ст. Ярач, 22.50 Останні вістки веч. денника, огляд преси, метеорольоґ. комунікат, 23.00 Концерт бажань.

БІРЖА.

Гроші.

Львів, дня 4 вересня 1937.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·43, 89·00, Доляри американські 5.29·50, 5.27·00, доляри канад. 5.29·50—5.27·00, Фльорени год. 293·12—291·40, Франки фр. 19·83—19·71, Франки швайцарські 122·05—121·25, Фунти англ. 26·33—26·17, Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 17·80—17·00, Кор. дан. 117·51—116·70, Кор. норв. 132·33—131·35, Корони шв. 135·73—134·75, Ліри італ. 23·80—23·10, Марки фінлянд. 11·64—11·20, Марки нім. 132·00 — 127·00, Шилінги австр. 98·50—97·00, Тель Авів 26·25—25·95, Марки нім. срібні 140·00 — 134·00

ЦЕНТРОСОЮЗ-ЛЬВІВ.

Львів, 3. вересня 1937.

Звідомлення зі збіжевого ринку.

Ціни Центросоюзу, Львів, за 100 кг. льоко вагон стація заладовання.

Пшениця одн.	27·75—28·75
Пшениця зб.	27·25—28·25
Жито зб.	21·25—22·25
Ячмінь пашн.	16·50—17·00
Ячмінь 610	17·50—18·00
Ячмінь 680	18·50—19·00
Овес легко задощ.	17·00—17·50
" незадощ.	18·50—19·00
Кукурудза жовта	23·00—23·50
Кукурудза червона	26·00—26·50

Ріпак	56·00—57·00
Вика темна пов збору	18·00—19·00
Вика сіра	17·00—18·00
Насіння льону	45·00—46·00
Гречка	18·00—19·00

Пшениця дальше подешевіла. Брак на неї відборців. Ціни інших продуктів незмінені. Тенденція на загал вдержана.

Що до ріжниці в якостях вівса є дуже значні і овес незадощений є 2 до 3 зол. дорожчий від вівса задощеного, будемо подавати овес тільки після прібок. Просимо при дослозиніях продажі висилати більшу прібку посемянникованого вівса.

Звідомлення овочевого ринку.

Львів, 3. вересня 1937.

Ціни гуртові за 1 кг. льодо Ринок.

Яблока I.	0·18—0·25
Яблока II.	0·10—0·15
Яблока III.	0·07—0·10
Грушки I.	0·30—0·45
Грушки II.	0·20—0·28
Грушки III.	0·10—0·12
Сливки угорські грубі	0·20—0·25
Сливки угорські дрібні	0·18—0·20
Помідори	0·05—0·10
Виноград угор	1·15—1·20
Горіхи	1·10—1·20

ЦЕНТРОСОЮЗ

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

Львів, 4 вересня.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 3·15 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 3·20 зол.
молоко . . 15—16 сот.
яйця . . . 3·80 зол.

Тенденція на масло звишкова, на яйця та молоко сильна.

АНТИКВАРНІ

НАЙБІЛЬША АНТИКВАРНЯ — найнижчі ціни „МІЛЬ КНИЖКОВИЙ“, **Львів Баторія 6.** **1524** 3—5

КНИЖКИ шкільні, уживані і нові продає найдешевше відома **Книгарня Гельцля** тепер **Баторія 32.** Замовлення з провінції виконуємо відворотно. 1576 2—3

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ нові й вживані поручає „Книгарня Новости“, Львів, Коперника 2. 1601 1—1

МЕШКАННЯ

СТУДЕНТЦІ або урядничці винайму окремо, умебльовану кімнату. Інформації в Адміністрації „Діла“. 3—3

ДВА ПОКОЇ, передпокій, кухня, повний комфорт. Один покій, передпокій, кухня, комфорт — уже вільні на поверсі, до полудня **Остроленцка 17** ріг Потоцького, напроти церкви і шкіл СС. Василіянок. 1519 3—3

СТАНЦІЯ при урядничій родині для учениці або ученика з нижчих гімназійних кляс — найрадше із священичої або вчительської родини. Здоровий харч, дбайлива, вихована опіка, також поміч у науці. Пять хвилин ходу до головного заведення академічної гімназії. Зголошення: **Грунвальдська 8, мешкання 2.** 1-3

2 КІМНАТИ кухня в прин. зараз до винайму. Театинська 8. 1592 1—1

КІМНАТА до винайму Театинська 8 м.13. 1600 1—1

МАТРИМОНІЯЛЬНІ

СОРОКЛІТНІЙ власник маєтку, понад сто тисяч золотих, ожениться з українкою подібних прикмет. Листи Адміністрація „Спільними силами“. 1564 1-1

НАУКА

МУЗИЧНА ШКОЛА ім. І. Падеревського, вул. Міцкевича 11 (бічна Кохановського) та Задвіринська 47, тел. 250-01 оголошує вписи. — Чесне знижене. — Інструменти та бібліотека до диспозиції учнів. — Полекші залізничі і трамвайні. — Сиротинський додаток. — Економічний додаток для дітей самоуправних урядовців. 4/40 2—3

ЛЕКЦІЇ з обсягу середніх шкіл — математики і фізики теж з обсягу університету (політехніки) уділює **приступно** інж. Омелян-Погребенко, Львів, Кінги 26. II. п. 1561 2—2

ШКОЛА КРОЮ ЖІНОЧОГО, ведена паризьким модельєром ВІНДЕРОМ, дипльомованим у Парижі, Дрезні, Відні. Професор патронату. Приймає вписи, ціни низькі! — **Львів, Оссолінських 12.** 1518 3—12

РУТИНОВАНА інструкторка шукає лекції до кляс з народньої школи. Зголошення до Адміністрації „Діла“ під „Совісна“. 1581 1—2

ПІДПРИЄМСТВА

ДО РЕАЛІЗАЦІЇ виокового випадоду шукаю спільника з квотою 3000 зол. Зголошення під „Реалізація“ до Адмін. „Діла“. 1560 2-2

ПРОДАМ єдину українську крамницю з волічками і галянтерією, в окр. місті, при головній вулиці, з добірним товаром і виробленою клієнтелею. Нефаховик впроваджу в деталі торгівлі. Зголошення до Адм. „Діла“ під „Волічки 7.500“. 1574 2—2

КУПНО - ПРОДАЖА

НАЙДЕШЕВШЕ ковдри власного виробу **Романова, Городоцьких 4.** — біля Ринку. — 1465 3—3

ДИКТИ, ФОРНІРИ найдешевше джерело закупу **М. Гаммер і СИН Львів, Зрудлина 3. тел. 271-14.** 1406 12-15

НАЙБІЛЬШИЙ вибір нових і передвоєнних каменниць, віль, домів з городами, парцель від найскромніших до найвибагливіших по різних цінах, від кількох тисяч почавши — поручає відома зі солідности українська фірма „ТРАНСАКЦІЯ“ Львів, Длугоша один. 1431 10-10

ОКАЗІЙНО продає хутшір Карпяк, Зиблекевича 4 кв. футро крети, кангуру і муж. тхірі. 1578 2—2

ПРАЛЬНЯ МЕХАНІЧНА, нове урядження до продання. Львів. вул. Жовківська ч. 30. 1582 1—1

„СВІТ ДИТИНИ“ („Swiat Dziecka“) — Львів, Сикстуська 2: мундурки, убранка, фартушки шкільні у великім виборі. 1559 1—2

ГОЛОСНИК детекторовий зол. 5.—, жарівки від 5—25 ват 70 сотиків, лямпа двополумінна зол. 6.—, лямпа кухонна зол. 2.—, „Централя жарівок“, Львів, Ринок ч. 21. 1593 1—3

РІЖНІ

Усе шкільне приладдя

наплечники на книжки й течки, записники, вічні пера, олівці, рисункові бльоки, числа, віддавки,

10-100 тощо купите

найкорисніше в фірмі Львів, Руська 20

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черевні, ниркові, проти усування матиці під гарантією виконує відоме **УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА,** Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2946 83-100

АДМІНІСТРАЦІЮ РЕАЛЬНОСТЕЙ у Львові, веде солідно, фаховими силами за малою оплатою, а повною порукою „ТРАНСАКЦІЯ“ Львів, Длугоша один. 1431 10-10

ЛІКАРСЬКО - ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ д-ра Б. Беранецького у Львові, вул. Миколая 28, ріг вул. Зиблікевича, приймає пацієнтів — по перерві вакаційній — в хоробах зубів і устної ями як звичайно щодня від 11—1 і 3—6. Власна технічно-дентистична робітня. 1559 3—5

НОВИНА ДЛЯ ПАНЬ. Віденське стриження з валочком 1 зол. Тривка ондуляція 5 зол. Сальон чесання пань — Сикстуська 8, в подвірі. 1567 2—2

ГОДИННИКИ старі на нові та біжутерію замінює найкорисніше ВАНДЕР, Шайноха один. Препизійна, дешева направа годинників і біжутерії. 1571 2-11

ТРИВАЛА ондуляція 4 зол. — На вісім місяців гарантія К. Штір, Ринок 29, брама Андріїльного. 1361 10-10

ВІЧНІ ПЕРА направляє дешево „ПРЕЦИЗІЯ“, Шайноха 1 і Рутовського 12. 1477 4—10

КОВДРИ переробляю в одній дні за 3.50 Вирібни ковдер, Кентшинського 4. 1565 1—5

Кравецьке Заведення
ІВАНА КЕРНИЦЬКОГО
перенесене
з вул. Личаківської ч. 1 на вул. Пілсудського 20. Тел. 281-38. 1598 1—2

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

СПЕЦІЯЛІСТ НЕДУГ СЕРЦЯ
Примар **Др. УНҐАР**
Електрокардіографічні розслідн серця
Львів, Валова 11. Тел. 296-58
ВЕРНУВСЯ. 3—3

ЛІКАР СТОМАТОЛЬОГ
Кароль, Густав ШТАПП
б. лікар клініки у Відні
ординує в недугах зубів і ями устної. Робітня Рентгенольогічна дентистично-технічна. 1254 4—5
Львів, вул. Академічна 26. Тел. 211-21.

Спеціяліст венеричних та шкірних недуг і лікарської косметики
Д-р ФІШЕР
б. довголітній лікар асистент дерматольог. клінік
у Берліні, Відні та Празі
перенісся і ординує тепер від 9—1 і 3—7
ЛЬВІВ, ВУЛ. КІЛІНСЬКОГО 3.
напр. Віденської каварні
Тел. 251-68. Сепараткові ждальні.

ДО П. Т. ФІРМИ М. ФРАЙЛІХ
Львів, Городецька 35.
Уклінно повідомляю, що з Вашого бандажу я дуже вдоволений. Це спонукує мене сердечно Вам подякувати й запевнити, що як довго буду цей бандаж носити, буду Вас благословити. З поважанням
Іван Свеніцький — Борислав.

ІХТІОМЕНТОЛЬ: Відомий і випробований від 30 літ, повноварісний засіб до натирання, не лише лікує і втихомирює ревматичні і невральгічні болі, але також при щоденнім кількамінутовім натиранні, хоронить і запобігає простуді і грипі. У склад Іхтіоментолю входять крім інших, також і засоби дезинфекційні і бактеріобивні. Можна дістати у всіх аптеках і аптичних гуртівнях. 1

Дивани, меблеві матеріяли, тапчани, ролети, матраци, тапети фіранки і т. п.
Проектування і виконання
комплетного нутра дому у власних заведеннях тапіцерських і столярських
Т. Кисяк і сини
Львів, пл. Смольки 4
Тел. 24009 і 21985 2—40

Елегантний забавовий льокаль
PALAIS DE DANSE **„БРІСТОЛЬ“**
під новою управою
Бронислава Флявма
і Мак Дана.
1—2 1583

Арт. столярська робітня
Г. ГАЛЬОВ
Львів, ул. Потоцького 58

Оголошуйтеся в найстаршім укр. щоденнику „ДІЛО“

Шкільні книжки

для всяких типів шкіл, — виміняє за мінімальною доплатою. Також купує — продає найкористніше.

КНИГАРНЯ БАРДАХА

ЛЬВІВ, КРАКІВСЬКА ч. 1.

Замовлення з провінції полагоджується відворотною почтою. 1573 2—5

НОВООТВОРЕНА

Кафлярська робітня

ІВАНА ОЛЕКСИНА

при вул. На Байки ч. 7.

Колишнього працівника і управителя знатніших львівських фірм, виконує ставлення печей і кухонь нових; перерібку старих та ощадностеві печі.

Нічо дивного

що всі радо купують всяке білля мужеське, жіноче, дитяче і постелеве у фабриці

„ПАВ“ Львів, Сикстуська 1

бо гарна, тривала й недорога

Кооп. „БАЗАР“ у Львові

продає для шкільної молоді:

білля, панчішки, скарпитки, рукавички, краватки, шалики, тощо

в найкращій якости по низьких цінах.

Великий вибір найновіших зразків жіночої і мужеської галянтерії. Власна робітня білля.

1585 1—8

ПОВІДОМЛЯЮ П. Т. ГОСТЕЙ,

що з днем 1. вересня **перенесена продажа цукорничих виробів фірми**

Станислав Кшановський

з вул. Чарнецького 10 до нового льокалю при

вул. Валовій 29.

ОСІНЬ

вимагає теплішого вбрання. Маємо вже на складі нові матеріяли; жадайте зразків — висилаємо даром.

ВИСИЛКОВИЙ ДІМ

Е. Ф. БОРИС

Премишль, Францішканська 16.

ЗАПРОШУЄМО ВСІХ!

Оглянути наш найбільший склад на осінній сезон. — Багатий вибір светрів, білля, панчіх, рукавичок і т. п.

„ҐАЛЯНТЕРІЯ“

С. ДУЧИНСЬКА

ПЕРЕМИШЛЬ, КАЗИМИРІВСЬКА 26.

Великі новости! — Ціни невисокі!

ВУГОЛЬ — КОКС — ДЕРЕВО

в найдобірніших якостях доставляє

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

Львів, Ринок ч. 36.

Тел. бюра 103-27, тел. складу 269-68.

Інформації: Бюро — Ринок 36, та склади: Ринок 36, Личаківська 115, пл. Більчевського 3 і Солодова 14

Точна вага. — Солідна обслуга.

Всі українці

купують добірний і дешевий товар, як вовни, шовки, полотна і батисти

у фірмі

„МАНУФАКТУРА“

Львів, пл. Капітульна ч. 3.

Жалюзії склепові всіх родів

також **МЕТАЛЕВІ МЕБЛІ**

поручає **Фабрика „FABROL“ Львів, вул. Б. Ґольдмана 3.** тел. 206-29

Ціни конкуренційні. Цінники на бажання.

Лв. Муз. Консерваторія ім. Шимановського

Головне заведення: вул. Коперника 9 (будинок кіна Коперник) тел. 257-98

Відділи: вул. Листопада 29, вул. Яблоновських 6, вул. Личаківська 99, Левандівка: вул. Грунвальдзка 2.

ВПИСИ на всі предмети. — Спеціяльний приготовчий курс до держ. іспиту з музики на муз. учителів у школах вселюдних і середніх загально освітніх. — Концертовий курс ведуть: Адам **Дідур** (співу сол.), Збігнев **Джевецькі** (фортепіян), Йосиф **Цетнер** (скрипка).

Інформації дає Канцелярія Головного Заведення і Відділів в год. 10—1 і 3—7 попол.

МОТИЛИЦЮ

лікує цілковито за 24—48 годин

ETRONAL

єдиний красний засіб.

Дістанете в аптиках або безпосередньо в

Хем. Ляборатор:ї — Львів, ул. Театинська ч. 16

---

7 РІЖНИХ МОДЕЛІВ

АЛЯРМОВИХ ПІСТОЛЕТІВ

МАРКИ

„MUBIS“

1) Модель „Спортовий“ однострільний кал. 6 мм.
2) Модель „Люксусовий“ однострільний кал. 6 мм.
3) Модель I. однострільний кал. 6 мм.
4) Модель II. восьмистрільний кал. 6 мм.
5) Модель III. двострільний кал. 320 мм.
6) Модель IV. пятьстрільний кал. 320 мм.
7) Модель V. шістьстрільний кал. 6 мм.

Можна дістати всюди без дозволу.

Виріб першої в Польщі фабрики алярмових пістолетів **„МУБІС“** Інж. Неполомський і С-ка, що дає гарантію за кожну штуку.

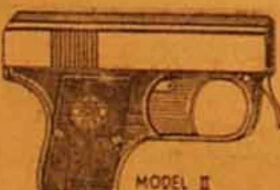

Не дайте себе обманути оголошеннями невідомих фірм, що висилають безвартісну тандиту невідомого походження.

Купуйте тільки в крамницях і зверніть увагу на фабричний знак з написом „МУБІС“, бо тільки тоді можете бути певні, що дістаєте повновартісний, гарантований товар, по поміркованій ціні. Набої „Фльоберт“ 6 мм. дістенете в крамницях по ціні зол. 2.50 за 100 шт.

Якщо у Вашім місці замешкання нема крамниці, що продає алярмові пістолі марки „Мубіс“, напишіть до нас, а вкажемо Вам найближче місце продажі, де будете солідно обслужені.

ФАБРИКА МАШИН І МЕТАЛЕВИХ ВИРОБІВ

„МУБІС“

Інжинір Неполомський і С-ка

Спілка з обмеженою відповідальністю

1594 Варшава, Огородова 50. 1—3

Присилайте передплату!

SZACH ВАРШАВА.

Незрівняний в якості пудер і крем ЯПОНСЬКИЙ БІЛИЙ БОЗ завдяки якому стає цера ОКСАМИТНО-МАТОВА

Ціна коробки з пушком зол. 1.25.

2910 90—1

ВПИСИ

на ТРИМІСЯЧНІ КУРСИ КРОЮ І ШИТТЯ — наука індивідуальна, новою системою — успіх з науки певний —

„АННА“, ЛЬВІВ, ГАЛИЦЬКА 20.

1506 2—1

1426 **Повідомлення** 4—4

Відома солідна вирібня меблів металевих і залізних під фірмою

Йосиф Рішелєс

ТЕПЕР ЛІНДОГО 6

поручає: ліжка, ліжечка, вклади спружинові, тапчани і т. п. у великім виборі від найскромніших почавши. На складі все **матраци волосінні і з морської трави.** Виконує всякі замовлення для пансіонів, готелів і інтернатів по низьких цінах і на догідні сплати. Перерібка матраців в тім самім дні.

БРАТИ ДМИТЕРКИ

єдине українське конц. підпр. самоперевозове

Львів, Ринок 43, тел. 272-48

виконує всякі перевози до всіх і усіх місцевостей в краю — дешево, скоро і солідно. Спеціяльні авта для перевозу меблів, з відповідною кваліфікованою обслугою — дають гарантію найкращої доставн.

1428 7—10

КІР

Львів, Усійського 6

Тел. 280-88

Станиславів, 3-го Мая 4.

ПЛЯНИ

КОШТОРИСИ

БУДОВИ.

Християнська харчівня

„ГАЛЬКА“

поручає дешево вибагливі снідання, обіди, вечері

Львів, вул. Пекарська ч. 1 ц.

1390 **Тел. 291-00.** 12—15

БРИТВИ

найліпші, ґварантовані світових марок продає по найнижчих цінах оказійно фірма

С. ФЕДЕР

ЛЬВІВ, Сикстуська ч. 7, Коперника ч. 15 а

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.